

พื้นฐานทางภูมิศาสตร์ของญี่ปุ่น

ยุพา คลังสุวรรณ*

คนส่วนใหญ่มักจะมองญี่ปุ่นเป็นประเทศเล็ก ขนาดของญี่ปุ่นจะมองได้หลายด้าน ถ้ามองจากแผนที่โลก ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่เล็กมาก ซึ่งคนญี่ปุ่นเองก็คิดเช่นนั้น ขนาดความใหญ่เล็กของประเทนั้น อาจวัดได้หลายแบบด้วยกัน คือ จากพื้นที่ จากจำนวนประชากร หรือตามกำลังความสามารถในการผลิต

ถ้าวัดตามพื้นที่ ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีเนื้อที่ 378,000 ตารางกิโลเมตร ขนาดใกล้เคียงกับประเทศเยอรมัน แต่ใหญ่กว่าอังกฤษเล็กน้อย พื้นที่ดินส่วนใหญ่เป็นภูเขา เป็นเนินไม่เหมาะสำหรับเพาะปลูกและเป็นที่อยู่อาศัย ภูเขาจะสูงชันและเป็นเงื้อมผา ภูเขาสูงสุด คือ ภูเขาฟูจิ ซึ่งสูงประมาณ 3,776 เมตรจากระดับน้ำทะเล ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกจะมีคูได้นำลึก ความสูงและความลึก ต่างกันมากทำให้เกิดแรงดัน และน้ำหนักดิ่ง ซึ่งส่งผลทำให้เกิดแผ่นดินไหว ที่ราบธรรมชาติมีน้อย ที่ราบที่ใหญ่ที่สุด คือ ที่ราบแถบคันโต¹ (ในเขตรอบเมืองโตเกียว) และอีกเขตที่ค่อนข้างจะราบ คือ แถบคันไซ² แม่น้ำโดยทั่วไปจะสายสั้น และไหลเชี่ยว อุทกภัยจะเกิดบ่อยในช่วงฤดูฝน และช่วงหิมะละลาย อากาศญี่ปุ่นเหมาะสำหรับการเพาะปลูกข้าว ข้าวจะมีปลูกตั้งแต่จากทางใต้ของฮอกไกโดจนคิวชู ในเขตทางใต้ของประเทศจะเพาะปลูกพืชได้ปีละสองครั้ง ที่ดินซึ่งเป็นที่ราบทำให้มีการปลูกข้าวแบบขั้นบันได การจัดสรรน้ำเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเกษตรกรรมและความเป็นน้ำหนึ่งเดียวกันของญี่ปุ่น จากลักษณะภูมิประเทศที่เป็นเขาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้มีที่ดินหนึ่งในสามของญี่ปุ่นถูกใช้เป็นที่อยู่อาศัย ญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีประชากรอยู่หนาแน่น ความหนาแน่นของประชากรส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนญี่ปุ่นให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่แออัด แต่คนญี่ปุ่นที่อาศัยอยู่ในเมืองก็เรียนรู้ตั้งแต่ต้นว่า จะต้องเผชิญกับการอยู่อาศัยในเนื้อที่ที่จำกัดได้อย่างไร

ถ้าวัดตามขนาดของประชากร ประเทศที่มีประชากรมาก คือ จีน อินเดีย ไชเวียต และอเมริกา ญี่ปุ่นก็ยังไม่ได้ติดอันดับในจลลลำดับประเทศที่มีประชากรมาก

ถ้าวัดตามกำลังความสามารถในการผลิต หรือตามปริมาณการผลิตผลรวมประชาชาติ (gross national product) ญี่ปุ่นจัดอยู่ในประเทศที่ทั้งมีการใช้ทรัพยากรมาก และมีประชากรที่มีความชำนาญงาน (skill) มาก ในเรื่องความสามารถในการผลิต ญี่ปุ่นมีขนาดใหญ่รองจากสหรัฐอเมริกาและสหภาพโซเวียต

* รองศาสตราจารย์ คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ประธานโครงการญี่ปุ่นศึกษา สถาบันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ศึกษา คัดัดตอนจากหนังสือภูมิหลังทางวัฒนธรรมของสังคมญี่ปุ่น

¹ เป็นคำที่ใช้หมายถึงเมืองโอซาก้า เกียวโตและโคเบะคำนี้ใช้หมายความในแง่วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์

² ตั้งอยู่ทางตะวันออกของกลางเกาะฮนชู ซึ่งประกอบด้วยโตเกียว ชิบะ(Chiba) ซะอิตะมะ(Saitama) คานะงะวะ(Kanagawa) กุมมะ(Gumma) อิบะระกิ(Ibaraki) และ โตะจิจิ (Tochigi) เป็นเขตที่มีประชากรอยู่หนาแน่นมากที่สุด เป็นศูนย์กลางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมของประเทศ

ญี่ปุ่นประกอบด้วยเกาะหลัก 4 เกาะ คือ

1.เกาะฮอนชู (Honshu) หรือ ฮอนโดะ (Hondo) เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในสี่เกาะหลัก ซึ่งทอดยาวจากเมืองอะโอะโมะริ (Aomori) ไปทางเหนือถึงเมืองยะมะกุชิ (Yamaguchi) ทางตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศญี่ปุ่น ทางด้านเหนือแยกจากเกาะฮอกไกโดตรงช่องแคบที่ซุงะรุ (Tsugaru Strait) ทางตะวันออกของเกาะเป็นมหาสมุทรแปซิฟิก ทางใต้เป็นทะเลส่วนใน (Island Sea) และช่องแคบมิโมะโนะเซกิ (Strait of Shimonoseki) ทำให้เกาะมิโกะกุกะกับเกาะคิวชูแยกจากเกาะฮอนชู ทางตะวันตกของเกาะฮอนชูเป็นทะเลญี่ปุ่น พื้นที่ของเกาะฮอนชูยาว 1,290 กิโลเมตร ความกว้าง (ตรงส่วนกลาง) 48-241 กิโลเมตร รวมเนื้อที่เกาะฮอนชูและเกาะซึ่งอยู่ใกล้ ๆ เกาะฮอนชูเกือบจะถึง 230,940 ตารางกิโลเมตร. พื้นที่เกาะฮอนชูมักเป็นเขา ยอดที่สูงตระหง่านของญี่ปุ่นตั้งอยู่ช่วงภูเขาส่วนกลางที่เรียกว่าแอลป์ญี่ปุ่น (Japanese alps) ภูเขาฟูจิเป็นภูเขาที่สูงที่สุดของประเทศสูง 3,776 เมตร อะซะมะ (Asama) เป็นภูเขาไฟที่ยังคุและเป็นภูเขาที่ใหญ่ที่สุด อะซะมะ (Asama) อยู่ 140 กิโลเมตรไปทางตะวันตกเฉียงเหนือของโตเกียว เกาะฮอนชูมักจะเกิดแผ่นดินไหว แม่น้ำชิมะโนะและแม่น้ำคิโนเป็นแม่น้ำใหญ่สุดของญี่ปุ่นตั้งอยู่บนเกาะฮอนชู เกาะรวมทะเลสาปหลายแห่ง เช่น ทะเลสาป (Lake Biwa) ฮอนชูเป็นเกาะที่มีฤดูหนาวที่หนาวมากจนเป็นเรื่องปกติทางด้านตะวันตกและส่วนกลาง แผ่นดินจะสูงเหมือนถูกยกขึ้นมาเหนือน้ำและส่วนเหนือของเกาะ ชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกตรง แถบกลางจะมีฤดูหนาวที่ไม่หนาวจัดอันเนื่องจากการไหลผ่านของกระแสน้ำอุ่น อิทธิพลของลมมรสุมทางตะวันตกเฉียงใต้ ทำให้ฤดูร้อนมักจะชื้นและร้อนสูงถึง 35 องศาเซลเซียส ลมใต้ฝนมักจะเกิดช่วงปลายฤดูร้อนทำให้ฝนตกหนัก และน้ำท่วม ประชากรญี่ปุ่นมากกว่าครึ่งอาศัยอยู่แถบที่ลุ่มของเกาะฮอนชู เกาะฮอนชูเป็นที่ตั้งของเมืองสำคัญ ๆ หลายเมืองและเมืองต่าง ๆ เหล่านั้นล้วนเป็นเมืองใหญ่ของญี่ปุ่นทั้งสิ้น คือ เมืองโตเกียว โยโกฮามา โอซาก้า เกียวโต และนาโกยา เมืองใหญ่ อันดับ 3 และเมืองที่มีชื่อเสียงอีกหลายเมือง เช่น โคเบะ และฮิโรชิมะ

2.เกาะฮอกไกโด เป็นเกาะที่อยู่ทางเหนือสุดของญี่ปุ่น ฮอกไกโดเป็นเกาะใหญ่เป็นอันดับ 2 รองจากเกาะฮอนชู ตั้งอยู่ระหว่างทะเลญี่ปุ่น (Sea of Japan) ทางตะวันตก ทะเลโอโฮตสค์ (Okhotsk) ทางเหนือ ทางฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออกเกาะนี้แยกจากเกาะซัคคริน³ (Sakhalin) ไปทางเหนือโดยช่องแคบลาลเพรุต (La Perouse) ซึ่งรู้จักกันในนามว่าช่องแคบโซย่า (Soya Strait) ในญี่ปุ่นและแยกจากเกาะฮอนชู

³ เดิมชื่อซัคคริน (Sakhalin) ญี่ปุ่นเรียกคะระฟูโตะ (Karafuto) อยู่ทางตะวันออกของรัสเซีย เป็นเกาะที่แยกจากชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกของรัสเซียทางช่องแคบทาทาร์ (Tatar) เกาะนี้แยกจากเกาะฮอกไกโดของญี่ปุ่นตรงช่องแคบลาลเพรุต (La Perouse) ช่วงทางใต้ ซัคครินจากเหนือจรดใต้ยาวประมาณ 965 กิโลเมตร และกว้าง 24-160 กิโลเมตร พื้นที่ทั้งหมด 76,400 ตารางกิโลเมตร อุตสาหกรรมรวมการประมง การทำเหมือง ไม้ น้ำมันและถ่านหินเป็นแร่ที่เป็นสินค้าหลัก

ทางใต้ตรงช่องแคบทุซงรุ (Tsugaru Strait) และแยกจากหมู่เกาะคูริล⁴ (Kuril Islands) ทางตะวันออกเฉียงเหนือตรงช่องแคบเนมูโระ (Nemuro) เกาะกว้าง 450 กิโลเมตร ยาว 420 กิโลเมตร การพัฒนาเกาะฮอกไกโดเริ่มตั้งแต่สมัยเมจิในด้านถ่านหินและอุตสาหกรรมการประมง และได้นำเทคโนโลยีการเกษตรจากยุโรปและอเมริกา ฮอกไกโดมีพื้นที่ประมาณ 83,500 ตารางกิโลเมตรซึ่งมากกว่า 20% ของเนื้อที่ของประเทศของญี่ปุ่น

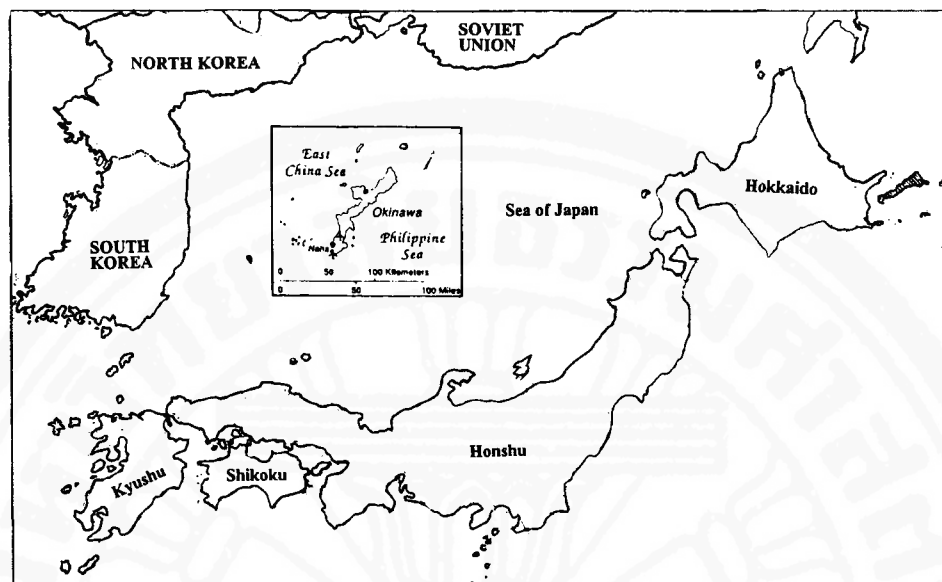
3. เกาะคิวชู (Kyushu) หรือคิวชู อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของญี่ปุ่น เป็นเกาะใหญ่อันดับ 3 ซึ่งอยู่ทางใต้สุดของเกาะหลัก แยกจากเกาะฮนชูตรงช่องแคบคัมมม (Kammon) และแยกจากเกาะชิโกกุตรงช่องแคบบุงโง (Bungo) คิวชูเป็นเขตที่มีภูเขา มีขนาดเนื้อที่ประมาณ 42,023 ตารางกิโลเมตร และล้อมด้วยเกาะเล็กต่าง ๆ ซึ่งเคยเป็นเส้นทางติดต่อกับคาบสมุทรเกาหลี ทวีปเอเชีย และทางหมู่เกาะแปซิฟิกทางใต้

4. เกาะชิโกกุ (Shikoku) เป็นเกาะเล็กสุดใน 4 เกาะหลัก อยู่ทางใต้ของเกาะฮนชู และอยู่ทางตะวันออกของเกาะคิวชูระหว่างทะเลด้านใน และมหาสมุทรแปซิฟิก เกาะชิโกกุยาว 225 กิโลเมตร กว้างระหว่าง 48-153 กิโลเมตร เป็นเกาะที่มีป่าทึบและเป็นเขตมีพื้นที่ 18,800 ตารางกิโลเมตร ยอดเขาสูงสุด คือ ภูเขาอิชิซุชิ (Ishizuchi) สูง 1,981 เมตร สินค้าหลักของเกาะ คือ ข้าว ยาสูบ ถั่ว ผลไม้ อุตสาหกรรมสำคัญ คือ ประมง ไม้ ทำกระดาษ

เมืองมะทสึยามะ (Matsuyama) และทะกะมะทสึ (Takamatsu) เป็นเมืองหลัก มะทสึยามะ (Matsuyama) เป็นเมืองทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะชิโกกุ และเป็นเมืองหลวงของจังหวัดเอฮิเมะ (Ehime) อยู่ใกล้กับเมืองท่ามิทสึฮามะ (Mitsuhama) เมืองมะทสึยามะเป็นศูนย์กลางของปิโตรเคมี สิ่งทอ การทำกระดาษ มีปราสาทสร้างตั้งแต่ศตวรรษที่ 17

เมืองทะกะมะทสึ (Takamatsu) เป็นเมืองท่าทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะชิโกกุ เมืองหลวงของคะงะวะ (Kagawa) เป็นศูนย์กลางการค้าของชิโกกุ มีโรงงาน ทอผ้า เครื่องเงิน (lacquerware) ทำร่ม ยา และมีปราสาทหลายปราสาทซึ่งสร้างในศตวรรษที่ 14

⁴ ญี่ปุ่นเรียกหมู่เกาะคูริลว่า ชิชิมา เร็ตโต (Shishima Retto) เป็นกลุ่มเกาะที่มีภูเขาไฟขนาดใหญ่ 30 แห่ง ขนาดเล็ก 20 แห่งซึ่งอยู่ทางตะวันออกของรัสเซีย หมู่เกาะนี้ยาวตั้งแต่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของฮอกไกโดของญี่ปุ่นไปทางใต้ของแหลมคาบสมุทรคาบ (Kamchaga Peninsular) ในรัสเซีย หมู่เกาะคูริลจะถูกปกคลุมด้วยป่าทึบ และมีภูเขาไฟที่ยังคุอยู่หลายลูก หมู่เกาะคูริลมีเนื้อที่ทั้งหมด 15,590 ตารางกิโลเมตร การล่าสัตว์ หาลูก และการทำเหมืองแร่เป็นอาชีพหลักของผู้อยู่อาศัยที่นั่น และกลุ่มหนึ่งของผู้อยู่อาศัยในเกาะนี้เป็นคนไอนุ ในปี ค.ศ. 1875 ญี่ปุ่นยอมยกเกาะที่อยู่ใกล้ซังรีนให้รัสเซียเพื่อแลกกับการเป็นเจ้าของในหมู่เกาะคูริล หมู่เกาะคูริลเป็นของรัสเซียตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สอง ในปี ค.ศ. 1992 รัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจกับรัสเซียโดยมีเงื่อนไขขอคืนเกาะให้กับญี่ปุ่น รัฐบาลรัสเซียยืนยันการถอนทหารต่างชาติทั้งหมดจากดินแดนของญี่ปุ่นเป็นเงื่อนไขเพื่อขอเกาะต่าง ๆ เพื่อขอในช่วงนั้นมีการปะทะเป็นพัก ๆ ระหว่างเรือที่ใช้น้ำมันของรัสเซียกับเรือหาปลาของญี่ปุ่น ปัจจุบันเกาะคูริลยังอยู่ภายใต้การบริหารของซังรีนของรัสเซีย

รูปที่ 1

เกาะมิโกะกุเป็นเกาะที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันกับเกียวโต โอซาก้า โคเบะ เขตทางตะวันตกของเกาะฮนชู ซึ่งเป็นดินแดนแถบด้านในเป็นเวลาหลายศตวรรษ

นอกจากเกาะเหล่านี้ ประเทศญี่ปุ่นยังมีเกาะเล็กเกาะน้อยอีกเกือบ 7,000 เกาะ หมู่เกาะริวกิวก็เป็นอีกเกาะหนึ่งซึ่งมีวัฒนธรรมต่างจากเขตอื่น หมู่เกาะริวกิว (Ryukyu Islands) เป็นหมู่เกาะที่อยู่แถบมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันตกเฉียงใต้ของญี่ปุ่นระหว่างเกาะคิวชูและทางเหนือของไต้หวัน หมู่เกาะริวกิวจะรวมเกาะเล็กเกาะน้อยมากกว่า 2,000 เกาะ ในบรรดาเกาะเหล่านี้มีไม่ถึงครึ่งของเกาะทั้งหมดที่มีประชากรอาศัยอยู่ หมู่เกาะริวกิวรวมหมู่เกาะโอกินาวา และเกาะทางตะวันตกเฉียงใต้ และทุกเกาะที่อยู่ใต้การบริหารของเขตโอกินาวา ซึ่งรวมหมู่เกาะมียะโกะ (Miyako Islands)⁵ หมู่เกาะยะเยะยะมะ (Yaeyama Islands)⁶ และหมู่เกาะซัทซุนัน (Satsunan Islands)⁷ ทางฝั่งตะวันออกเฉียงเหนือของกลุ่ม

⁵ กลุ่มเกาะทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะโอกินาวาซึ่งรวมเป็นส่วนตะวันออกของหมู่เกาะซากิชิมะ (Sakishima) เกาะหลักของเกาะกลุ่มนี้ คือ เกาะมียะโกะอยู่ภายใต้การบริหารของเมืองโอกินาวา และเกาะมียะโกะจิมะ (Miyakojima) และเกาะอีก 7 เกาะ กิจกรรมหลัก คือ ปลุกอ้อย

⁶ กลุ่มเกาะที่อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่เกาะมียะโกะ ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเมืองโอกินาวา ถือเป็นส่วนหนึ่งของเมืองโอกินาวา หมู่เกาะนี้รวมเกาะอิชิซากิจิมะ (Ishigakijima) และอิริโมเตะจิมะ (Iriomotejima) สินค้าเกษตรหลัก คือ สับปะรด และอ้อย เกาะนี้มีชื่อเสียงในการทำผ้าแบบโบราณ

⁷ กลุ่มเกาะซึ่งอยู่ทางใต้ของเมืองคะโงะชิมะ คิวชูถึงโอกินาวา 7 กลุ่ม เกาะนี้รวมกันเป็นส่วนเหนือของหมู่เกาะริวกิว และอยู่ภายใต้การบริหารของคะโงะชิมะ กลุ่มนี้รวมเกาะ โทะกะระ (Tokara) และอะมะมิ (Amami) กิจกรรมหลัก คือ ปลุกอ้อย กล้วย และสับปะรด

เกาะโอกินาวา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเมืองคะโงะชิมะด้วย หมู่เกาะริวกิวมีพื้นที่ทั้งหมด 2,260 ตารางกิโลเมตร ตามแผนที่หมู่เกาะริวกิวประกอบด้วยกลุ่มเกาะสำคัญ 3 กลุ่ม คือ กลุ่มเกาะอะมะมิ (Amami Islands) ซึ่งอยู่ทางเหนือ กลุ่มเกาะโอกินาวาอยู่ตรงส่วนกลาง และกลุ่มเกาะ ซะกิชิมะ (Sakishima Islands) ทางใต้ จนปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 เกาะต่าง ๆ ได้รวมเข้าเป็นจังหวัดโอกินาวา หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ประเทศสหรัฐอเมริกาได้เข้ามาบริหารเกาะ ในปี ค.ศ. 1953 หมู่เกาะอะมะมิได้กลับไปเป็นของญี่ปุ่นอีกและได้รวมเข้ากับจังหวัดคะโงะชิมะ คนในหมู่เกาะริวกิวเป็นคนญี่ปุ่นทั้งในด้านเชื้อชาติ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ หมู่เกาะริวกิวได้รับอิทธิพลทั้งจากประเทศจีนและจากประเทศญี่ปุ่น จีนได้บุกเกาะริวกิวในศตวรรษที่ 7 และศตวรรษที่ 14 จีนได้แสดงความยิ่งใหญ่ของวัฒนธรรมของตนในหมู่เกาะริวกิวมาเป็นเวลาถึง 5 ศตวรรษ เมื่อญี่ปุ่นบุกริวกิวในปี ค.ศ. 1609 ญี่ปุ่นได้ร่วมกับจีนในการกำหนดค่าบรรณาการ ในปี ค.ศ. 1879 ญี่ปุ่นได้ขับไล่ผู้ครองเกาะออก และยึดหมู่เกาะริวกิวให้เข้าร่วมอยู่ในจังหวัดโอกินาวา แม้จีนจะประท้วง แต่ญี่ปุ่นก็ยังควบคุมทุกอย่างทั้งหมด ในเดือนเมษายน ค.ศ. 1945 เกาะโอกินาวากลายเป็นสถานที่ต่อสู้ในสงครามโลก ครั้งที่สอง หลังสงครามโลกสหรัฐอเมริกาได้ใช้โอกินาวาเป็นฐานทัพ สินค้าสำคัญมีอ้อย มัน หมวก ไหมปานามา สิ่งทอ เครื่องปั้นดินเผา สินค้าส่งออกที่สำคัญ คือ น้ำตาลทราย สับปะรดกระป๋อง เมืองนะฮะ (Naha) เป็นเมืองหลวงของเกาะโอกินาวาใกล้ ๆ เกาะฮอกไกโดยังมี 4 เกาะด้วย คือ

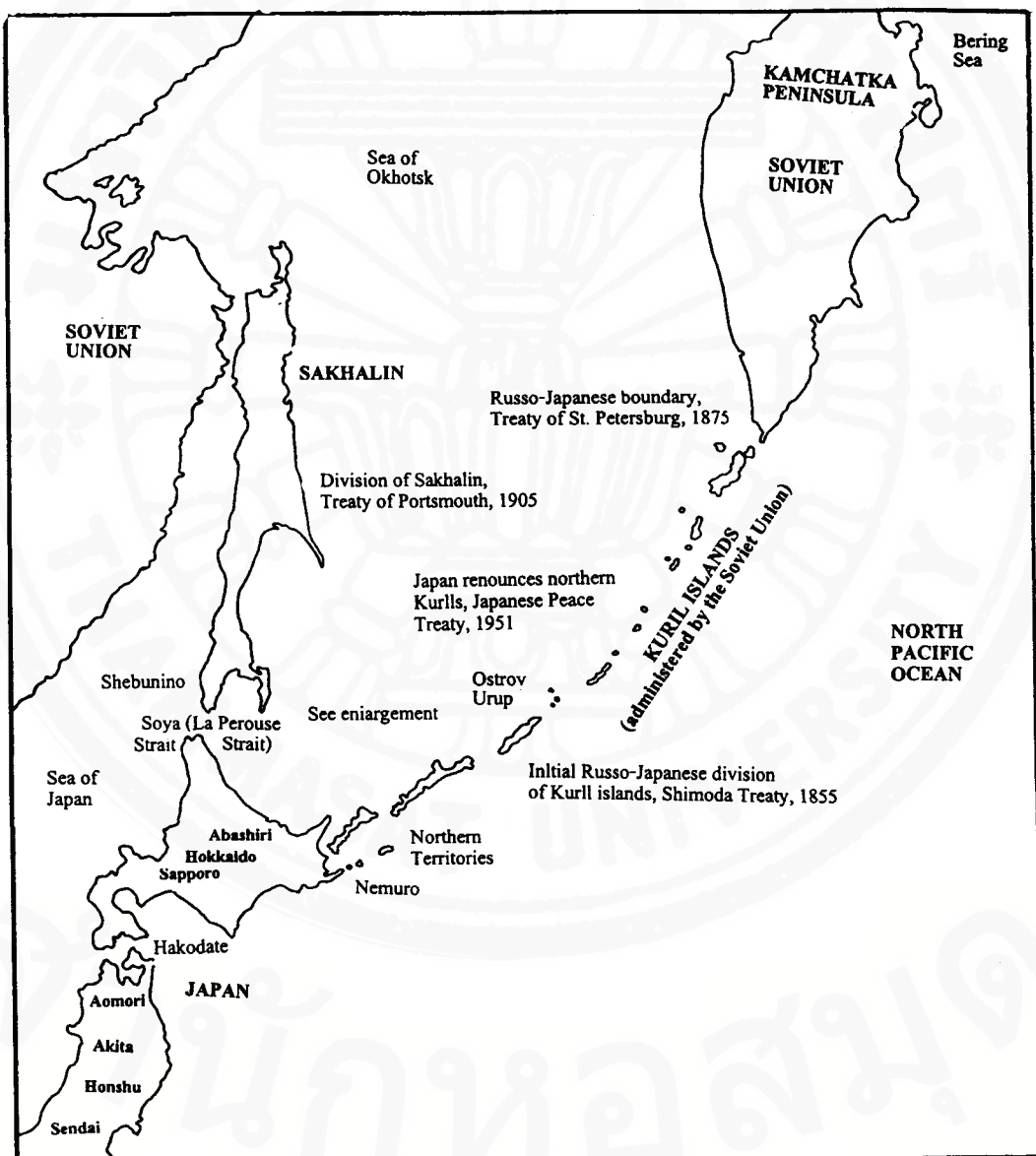
(1) ฮะโบมะอิ (Habomai) เป็นกลุ่มเกาะเล็ก ๆ ทางตะวันออกของแหลมเนมุโระ (Nemuro) ทางตะวันออกของฮอกไกโด กลุ่มเกาะนี้รวมเกาะทะกะกุจิมะ (Takakujima), เกาะชิโบะทสุจิมะ (Shibotsujima) และเกาะซุอิโฌจิมะ (Suishojima) ซึ่งเคยเป็นของเกาหลี ในช่วงปลายสงครามโลก ครั้งที่ 2 คนญี่ปุ่นถูกบังคับให้ย้ายไปเกาะอื่น ปัจจุบันเกาะนี้ยังคงอยู่ในความครอบครองของรัสเซีย

(2) ชิโกตัน (Shikotan) เป็นเกาะอยู่ประมาณ 75 กิโลเมตรไปทางตะวันออกเฉียงเหนือของแหลมเนมุโระ (Nemuro) ทางตะวันออกของฮอกไกโด พื้นที่เกาะจะสูง ๆ ต่ำ ๆ เฉลี่ยประมาณ 300 เมตรจากระดับน้ำทะเล ล้อมไปด้วยทะเลที่มีผา ทางตะวันออกเฉียงเหนือของชิโกตัน (Shikotan) จะเป็นเมืองท่าธรรมชาติ กิจกรรมหลักของเกาะนี้ คือ หาปลาและหาสินค้าทะเลรวมปลาหิมะ (cod) และปู เป็นต้น รัสเซียครอบครองเกาะนี้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1945 ปัจจุบันก็ยังอยู่ในการปกครองของรัสเซีย อยู่

(3) कुนาชิริ (Kunashiri) เป็นเกาะภูเขาไฟอยู่ประมาณ 20 กิโลเมตรไปทางตะวันออกของ ฮอกไกโด เกาะนี้อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของหมู่เกาะคูริล (Kuril) และแยกจากฮอกไกโดโดยช่องแคบเนมุโระ (Nemuro Strait) เมืองหาปลาของเกาะ คือ โทะมะริ (Tomari) และฟุรุกะมัปปู (Furukamappu)

อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะ เรือเคยแล่นระหว่างโทมะริ (Tomari) และเนมุโระ (Nemuro)⁸ ของ เกาะฮอกไกโด แต่เกาะนี้ยังอยู่ในปกครองของรัสเซียอยู่

(4) เอโดโรฟู (Etorofu) เป็นที่รู้จักในชื่ออิตุรุฟ (Iturup) เป็นเกาะภูเขาไฟระหว่างทะเลโอโฮซุคุ (Okhotsk Sea) และมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะคูริล (Kuril) ทางเหนือสุดของเกาะ เอโดโรฟู (Etorofu) เป็นจุดที่อยู่เหนือสุดของญี่ปุ่น ปลายสงครามโลกครั้งที่ 2 เอโดโรฟู (Etorofu) ถูกรัสเซีย ครอบครอง ปัจจุบันยังคงอยู่ในความดูแลของรัสเซีย

รูปที่ 2

⁸ เนมุโระอยู่ทางตะวันออกของเกาะฮอกไกโด เป็นฐานการหาปลาทางเหนือ ปลาซัลมอน ปลาท์เรท (trout) และปลู

สี่เกาะที่กล่าวมาข้างต้นเป็นเกาะที่สร้างปัญหาระหว่างญี่ปุ่นกับรัสเซียมาเป็นเวลาหลายสิบปี ทางด้านฝั่งทะเลญี่ปุ่น ปัจจุบันคนที่อาศัยอยู่ในสี่เกาะนี้สามารถจะเดินทางเข้าออกเกาะอื่นของญี่ปุ่นได้โดยไม่ต้องมีหนังสือเดินทาง นอกจากเกาะสี่เกาะแล้วยังมีเกาะที่ขนาดไม่ใหญ่นัก คือ

(1.) เกาะโอะคุชิมิ (Okushiri) เป็นเกาะอยู่ประมาณ 18 กิโลเมตรไปทางตะวันตกของแหลมโอะชิมะ (Oshima Peninsula) ซึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะฮอกไกโด เกาะโอะคุชิมิถือเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารของเกาะฮอกไกโด กิจกรรมหลักของเกาะ คือ หาปลา มีเรือแล่นประจำระหว่างเกาะโอะคุชิมิและเอะซะมิ (Esashi) ซึ่งอยู่บนเกาะฮอกไกโด ภูเขาสูงสุดของเกาะ คือ ภูเขาคะมุยะมะ (Kamuiyama) ซึ่งสูง 585 เมตร เกาะมีพื้นที่ 143 ตารางกิโลเมตร

(2.) ซะโดะ (Sado) หรือ ซะโดะงะชิมะ (Sadogashima) เป็นเกาะใหญ่สุดทางฝั่งทะเลญี่ปุ่น ประมาณ 35 กิโลเมตรจากเมืองนีงะตะ เรียวทซุ (Ryotsu) เป็นเมืองเดียวของเกาะซะโดะ แต่ขึ้นกับเมืองนีงะตะ มีเรือแล่นจากเมืองนีงะตะ (Nigata) ตั้งแต่ ค.ศ. 1885 ภาคกลางของเกาะสนธิ แบ่งเป็น 3 เขต คือ เขตทางเหนือกับภูเขาโอะซะโดะ (Osado Mountains) เขตทางใต้กับภูเขาโคซะโดะ (Kosado Hills) และที่ราบคูนินะกะ (Kuninaka Plain) ซึ่งอยู่ระหว่าง 2 เขต เกาะนี้มีอ่าวสำคัญ 2 อ่าวคือ อ่าวเรียวทซุ (Ryotsu Bay) ทางตะวันออกเฉียงเหนือ และอ่าวมะโนะ (Mano Bay) ทางตะวันตกเฉียงใต้ ซะโดะเป็นเมืองอิสระตั้งแต่ปี ค.ศ. 702 จนกระทั่งปี ค.ศ. 1876 ซะโดะเคยเป็น สถานที่เนรเทศอาชญากรในยุคกลางของญี่ปุ่น (ตั้งแต่กลางศตวรรษที่ 12-16) ต่อมาในปี ค.ศ. 1601 ได้มีการเปิดเมืองทองและเงินใกล้หมู่บ้านอะอิกะวะ (Aikawa) โทะกุงะวะ อิเอะยะสุ ได้ส่งโอกุโบะ ะงะยะสุ (Okubo Nagayasu) ไปเป็นข้าหลวง (commissioner) คนแรกของเกาะซะโดะ ซึ่งทำให้การผลิตเงินและทองมีเพิ่มขึ้นมาก คือ ผลิตได้ประมาณ 66-100 ตันระหว่างปี ค.ศ. 1618-1627 ซะโดะได้กลายเป็นแหล่งรายได้ของรัฐบาลโทะกุงะวะ ต่อมาน้ำท่วมทำให้เป็นอุปสรรคต่อการผลิต หลังปี ค.ศ. 1730 การผลิตต่ปีค่อย ๆ น้อยลงจนเหลือเพียงโลหะเงินอย่างเดียว หลังการปฏิรูปเมจิ (1868) การผลิตได้ขยายอีก ในปี ค.ศ. 1898 เมืองได้เปลี่ยนมือไปเป็นของเอกชน (มิตซึบิชิ) ต่อมาการทำเหมืองได้หยุดกิจการไป แต่เมืองได้กลายเป็นจุดสนใจของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันสินค้าหลัก คือ ข้าว และปลาหมึก

(3.) อิกิ (Iki) เป็นเกาะในทะเลเก็งกะอิ (Genkai) เกาะอิกิอยู่ประมาณ 27 กิโลเมตรไปทางตะวันตกเฉียงเหนือของเมืองโยะบุโกะ (Yobuko) ในเมืองซะงะ (Saga) ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะคิวชู จุดสูงสุดของเกาะ คือ ภูเขาไฟทะเกะโนะทซุจิ (Takenotsuji) ซึ่งสูงประมาณ 213 เมตร อิกิเป็นจุดสำคัญในการขนส่งระหว่างญี่ปุ่นและทวีปเอเชียในสมัยโบราณ อาชีพหลักคือการทำไร่ เช่น มัน ส้ม ยาสูบ กิจกรรมอื่น เช่น เลี้ยงสัตว์ ตกปลา เลี้ยงไข่มุก เกาะนี้เป็นส่วนหนึ่งของสวนสาธารณะที่ชื่อ อิกิ ทซุชิมะควอซี เนชันแนล พาร์ค (Iki-Tsushima Quasi-National Park)

(4.) ทัซซิมะ (Tsushima) เป็นเกาะในช่องแคบทัซซิมะหรือช่องแคบเกาหลี อยู่ระหว่างเกาหลีและทางตะวันตกเฉียงเหนือของรัสเซีย อยู่ประมาณ 50 กิโลเมตรไปจากตะวันออกเฉียงใต้ของเกาหลี ทัซซิมะเป็นส่วนหนึ่งของเมืองนางะสะกิ เกาะนี้แบ่งเป็นเกาะส่วนบน คือ คะมิชิมะ (Kamishima) อยู่ทางเหนือ และเกาะส่วนล่าง คือ ชิโมชิมะ (Shimoshima) อยู่ทางใต้ เกาะนี้เป็นจุดสำคัญในการขนส่งระหว่างญี่ปุ่นและทวีปเอเชีย การทำป่าไม้เป็นอุตสาหกรรมหลักของเกาะ 90% ของเกาะปกคลุมด้วยป่า เหลือเพียง 3% ของเกาะที่เพาะปลูกได้ สินค้าหลัก คือ เห็ดที่เรียกว่า ชิตะเกะ (Shitake) และเมล็ดข้าวชนิดหนึ่งรูปสามเหลี่ยมไว้ให้ม้าหรือไถกินที่เรียกว่าเมล็ดข้าวบัค-ฮวีท (buck-wheat) สินค้าจากทะเล เช่น ปลาหมึกและไข่มุกเลี้ยง

เขตทางทะเลด้านในระหว่างเกาะฮนดะกับเกาะชิโกกุ (Shikoku) มีเกาะเล็ก ๆ อีกหลายเกาะ และเกาะอะวะจิ (Awaji)

อะวะจิเป็นเกาะทางตะวันออกของทะเลด้านในทางตะวันออกเฉียงใต้ของเมืองเฮียวโงะ (Hyogo) ภาคกลางของเกาะฮนดะ อะวะจิเป็นเกาะใหญ่สุดทางทะเลด้านในของญี่ปุ่น เกาะเป็นรูปสามเหลี่ยม อะวะจิเป็นเกาะที่ล้อมด้วยอ่าวโอซาก้าทางตะวันออก ทะเลฮะริมา (Harima) ทางตะวันตก และช่องแคบคิอิ (Chanell Kii) ทางใต้ สินค้าเกษตรมี ดอกไม้ ส้มที่ออกในฤดูหนาวชนิดไม่มีเมล็ดที่เรียกว่า มิกัน (Mikan) หอม เนื้อ และผลิตภัณฑ์นมเนย ทำนาและประมง อะวะจิเป็นแหล่ง ดึงดูดนักท่องเที่ยว คือ มีวัดพุทธของทางที่เรียกว่าโคะบุบุจิ (Kokubunji) น้ำวนที่นะรุโตะ (Naruto) ตึกตาอะวะจิเป็นสินค้าพิเศษสำหรับเกาะนี้ สะพานเซโตะ โอฮาชิ (Seto Ohashi) เป็นสะพานเชื่อมเกาะอะวะจิและเกาะฮนดะ และเกาะชิโกกุ ซึ่งเปิดปี ค.ศ. 1985 เมืองสำคัญ และ เมืองใหญ่สุดของเกาะ คือ ซุมะโตะ (Sumoto)

ความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่น ทำให้เกิดคำถามว่าธรรมชาติได้ให้ประโยชน์อะไรแก่ประเทศญี่ปุ่นบ้าง ตามชายฝั่งทะเลของเกาะจะมีลักษณะว่า ๆ แหว่ง ๆ ทำให้เหมาะสำหรับเป็น ท่าเรือธรรมชาติและเป็นท่าเรือดีมาก ญี่ปุ่นใช้การเดินเรือตามชายฝั่งทะเลญี่ปุ่นเป็นวิธีการขนส่งสินค้าภายในหมู่เกาะของตน ญี่ปุ่นได้ทำชายฝั่งทะเลเป็นหมู่บ้านไว้หาปลาตามชายฝั่ง หมู่บ้านหาปลาตามชายฝั่งเหล่านี้ได้เป็นผู้หาอาหารเลี้ยงคนในประเทศญี่ปุ่นมาเป็นเวลาหลายศตวรรษ

ประเทศญี่ปุ่นแบ่งประเทศออกเป็น 8 ภาค (regional blocs) 47 จังหวัดตามความแตกต่างของสภาพอากาศ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรม คือ

1. ฮอกไกโด (Hokkaido) เป็นเทศบาลนครที่ใหญ่ที่สุดใน 47 เมืองของญี่ปุ่นซึ่งรวมเมืองอะโอะโระ (Ashoro Town) ด้วย ซึ่งเป็นเขตที่มีที่ดินใหญ่สุดของเทศบาลนคร ปี ค.ศ. 1984มีการเคลื่อนไหวประกาศส่งเสริมให้แต่ละถิ่นมีสินค้าประจำถิ่นของตน คือ หมู่บ้านหนึ่งต้องมีสินค้า ประจำถิ่นของตนหนึ่งชนิด เพื่อที่จะทำให้ชุมชนเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และเป็นการกระตุ้นชุมชนให้อาชีพด้วย การพัฒนา

เทคโนโลยีสมัยใหม่ในปลายศตวรรษที่ 19 การพัฒนาทางเศรษฐกิจและพัฒนาที่อยู่อาศัย และการสร้างอุโมงค์เซอิกัน (Seikan Tunnel) เชื่อมระหว่างเกาะฮอกไกโดกับเกาะฮนชู ทำให้สภาพแวดล้อมและความเป็นชนบทของฮอกไกโดได้เปลี่ยนแปลงไป ในปี ค.ศ. 1995 ฮอกไกโดได้กลายเป็นแหล่งผลิตที่สำคัญของการทำป่าไม้ และการทำเหมืองแร่ ประมาณ 90% ของทุ่งที่มีหญ้าจะเป็นทุ่งสำหรับเลี้ยงสัตว์ จึงทำให้มีการผลิตนมเนย ความเป็นป่าทำให้เกิดอุตสาหกรรมการทำกระดาษขึ้น ส่วนอุตสาหกรรมยังมีบทบาทน้อยกว่าเขตอื่น ปัจจุบันมีการพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น

ซัปโปโระ (Sapporo) เป็นเมืองใหญ่เมืองเดียวของเกาะฮอกไกโด ที่เมืองอิชิคาริ (Ishikari) มีการทำเหมืองถ่านหิน (ได้ถึง 30% ของเหมืองทั้งหมดในประเทศญี่ปุ่น) นอกจากนี้ยังมีแร่เหล็ก และมังกานีส เป็นต้น ฮอกไกโดยังสำคัญในแง่สินค้าจากป่าและเป็นแหล่งปลา เมืองซัปโปโระไม่ใช่ เมืองท่า แต่เป็นศูนย์การค้าและศูนย์การผลิต เป็นเมืองสำคัญของเกาะตั้งแต่ปี ค.ศ. 1886 ซัปโปโระมีชื่อเสียงในงานอุตสาหกรรม 2 ด้าน คือ

- 1) สินค้าจากข้าวสาลี เช่น ก๋วยเตี๋ยวที่ทำจากข้าวสาลีและสินค้าพวกผลิตภัณฑ์นมเนย
- 2) การท่องเที่ยว ซัปโปโระเป็นเมืองท่องเที่ยวอันดับ 2 รองจากเมืองเกียวโต นอกจากเมือง ซัปโปโระแล้ว ยังมีเมืองเล็กๆ เช่น

ฮะโกะดะเตะ (Hakodate) เป็นเมืองท่าสำคัญทางใต้ของเกาะฮอกไกโด การประมงเป็นอุตสาหกรรมสำคัญ การส่งออกรวมสินค้าจากปลา ชีสเฟอร์ ข้าว และไม้ ฮะโกะดะเตะเปิดเป็นเมืองท่าครั้งแรกให้เรืออเมริกันตามสัญญาอะนะวะวะ (Kanagawa Treaty) ในปี ค.ศ. 1854 และเปิดการค้ากับต่างประเทศตามสัญญาการค้าอันเซอิ (Ansei Commercial treaties) ในปี ค.ศ. 1858 ฮะโกะดะเตะเป็นเมืองที่มีป้อมแบบตะวันตกเป็นแห่งแรกของประเทศญี่ปุ่น สร้างเป็นรูปดาวซึ่งสร้างเสร็จปี ค.ศ. 1864 เพื่อป้องกันเกาะฮอกไกโดจากศัตรู ฮะโกะดะเตะยังเป็นที่มั่นของโชกุนโทกูงวะะในระหว่างการฟื้นฟูอำนาจของจักรพรรดิในปี ค.ศ. 1869 แม้ฮะโกะดะเตะสูญเสียความสำคัญในทางการค้ากับต่างประเทศ แต่ก็ยังเป็นเมืองสำคัญในการติดต่อเมืองระหว่างเกาะ คือเมืองฮะโกะดะเตะบนเกาะฮอกไกโดกับเมืองอะโอะโมะริ (Aomori) บนเกาะฮนชูด้วยรถไฟ โดยผ่านอุโมงค์เซอิกัน (Seikan Tunnel)

อะชิคะวะ (Ashikawa) เป็นเมืองทางภาคกลางของเกาะฮอกไกโด เป็นเมืองชุมทางรถไฟ (rail function) เป็นเมืองปลูกข้าว เป็นเขตปลูกไม้ (timber) ทำเครื่องจักร สิ่งทอ เคมีภัณฑ์ และสินค้า เซรามิค เยื่อกระดาษ และสาเก ชื่อเมืองนี้บางทีก็เรียกว่าอาซาฮิกาวา (Asahikawa)

โอะตะรุ (Otaru) เป็นเมืองอยู่ทางตะวันตกของเกาะฮอกไกโดด้านอำเภออิชิคาริ (Ishikari) เป็นเมืองที่เจริญในต้นยุคเมจิ (1868-1912) คือเป็นเมืองท่าสำหรับเรือขนถ่านหินจากเหมืองอิชิคาริและยังพื้นฐานของการหาปลา ในปี ค.ศ. 1880 รถไฟสายแรกของเกาะฮอกไกโดเชื่อมเมืองโอะตะรุกับเมืองซัปโปโระ

ปัจจุบันโอะตะรุเป็นศูนย์การค้ามีการทำอาหารทะเลแปรรูป เครื่องมือสำหรับเล่นสกี เครื่องเรือน สินค้าจากผลผลิตของยาง และโรงงานอาหาร นอกจากนี้สินค้าที่กล่าวข้างต้นเมืองโอะตะรุยังมีแหล่งสำหรับเล่นสกีด้วย

มูโระรัน (Muroran) อยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะฮอกไกโด อยู่ในจังหวัดฮอกไกโด มูโระรันเป็นสถานีปลายทางของรถไฟสายใต้และเป็นเมืองท่าที่มีเรือแล่นไปเมืองอะโอะโมะริ (Aomori) และโตเกียว ซึ่งอยู่บนเกาะฮนชู สินค้าส่งออก คือ ถ่านหิน กระดาษ ไม้ มูโระรันเป็นเมืองสำคัญในการผลิตเหล็ก เหล็กกล้า (steel) มีอุโมงค์เรือ และ ถังน้ำมันปิโตรเลียม และยังเป็นแหล่งวิจัยสายแร่ของเมืองฮอกไกโดด้วย

โทะมะโกะมะอิ (Tomakomai) เป็นเมืองทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะฮอกไกโดทางด้านมหาสมุทรแปซิฟิก เป็นเมืองที่ผลิตกระดาษ ถังน้ำมัน ทำอลูมิเนียม และไม้

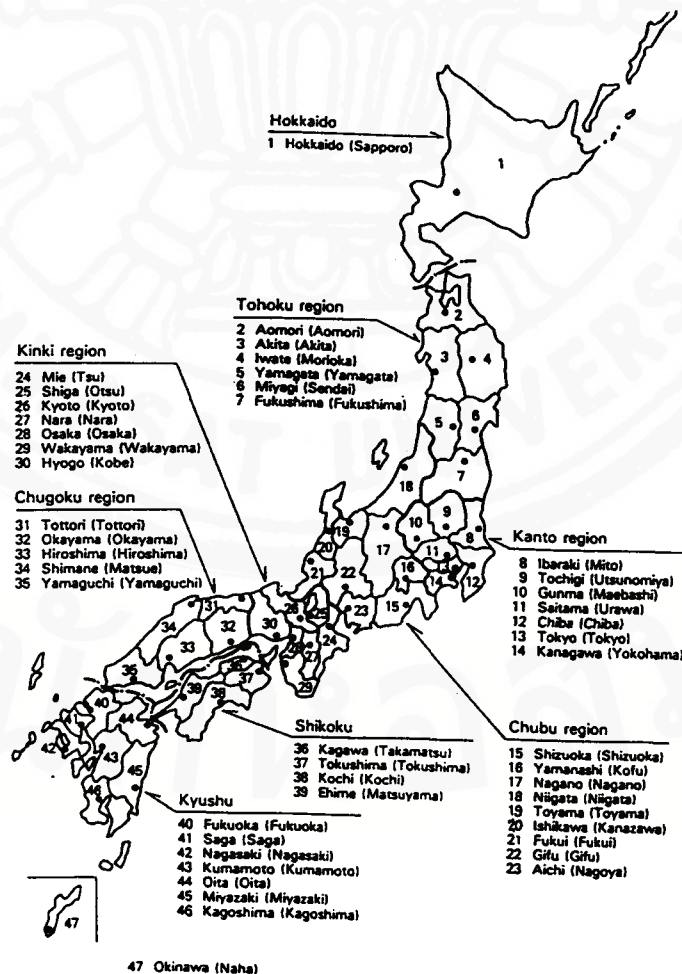
โอะบิฮิโระ (Obihiro) เป็นเมืองทางตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะฮอกไกโด เริ่มมีการตั้งหลักแหล่งในปี ค.ศ. 1853 โอะบิฮิโระได้พัฒนาเป็นศูนย์กลางตลาด สำหรับสินค้าจากไร่ นา อุตสาหกรรมหลัก คือ การแปรรูปสินค้าเกษตร ผลิตภัณฑ์นมเนย ผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับไม้

คุมิโระ (Kushiro) เป็นเมืองท่าตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะฮอกไกโด ด้านฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ที่ปากแม่น้ำคุมิโระ (Kushiro) คุมิโระเป็นเมืองท่าและศูนย์อุตสาหกรรมการประมง สินค้าส่งออก คือ ไม้ ถ่านหิน ทำปลาแปรรูป อุตสาหกรรมอื่น คือ การทำปลากระป๋อง การแปรรูปน้ำมันปลา สินค้าเกษตรและสินค้าจากทะเล ผลิตภัณฑ์กระดาษ ผลิตภัณฑ์ไม้ ผลิตภัณฑ์นมเนย คุมิโระมีถ่านหิน คุมิโระเริ่มมีการตั้งหลักแหล่งตั้งแต่ปี ค.ศ. 1870

ฮอกไกโดเป็นเกาะที่มีประชากรน้อยสุด เดิมเป็นเขตของชนไอนุ ฮอกไกโดมาจากหนึ่งใน 6 ชื่อที่ ทากาชิโระ มะทซุอูระ (Takashiro Matsuura) ผู้ซึ่งเป็นผู้สำรวจเขตนี้ เสนอให้รัฐบาลเมจิ เขตนี้เดิมเป็นที่รู้จักกันในนามของเอโซะ (Ezo) หรือเยโซะ (Yezo) ชื่อฮอกไกโดเริ่มใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1869 เกาะฮอกไกโดได้กลายเป็นเกาะของญี่ปุ่นตามกฎหมายในปี ค.ศ. 1879 วัฒนธรรมก่อนประวัติศาสตร์ของฮอกไกโดมีลักษณะพิเศษหลายอย่างร่วมกับวัฒนธรรมช่วงต้นของเกาะฮนชู เพียงแต่ไม่มีวัฒนธรรมยะโยะอิ หลังการปฏิรูปเมจิในปี ค.ศ. 1868 รัฐบาลใหม่เน้นการพัฒนาเศรษฐกิจฮอกไกโด ภายใต้การบริหารของญี่ปุ่น ฮอกไกโดเป็นเมืองเดียวที่เรียกว่าโดะ (do) นอกนั้นทุกจังหวัดของญี่ปุ่นจะเรียกเค็น (ken) ซึ่งแปลว่า "จังหวัด" พิษหลักของเกาะฮอกไกโด คือ ข้าว การทำไร่ผัก ฮอกไกโดได้สร้างความสัมพันธ์แบบเมืองพี่เมืองน้อง (sister region relationships) กับเมืองอัลเบอร์ตา (Alberta) ในประเทศแคนาดา เมืองไฮ่หลงเจียง (Heilongjiang) ในสาธารณรัฐประชาชนจีน และเมืองเมสซาซูเซตในสหรัฐอเมริกา ในการแลกเปลี่ยนกิจกรรมข้อมูลต่าง ๆ

2. โทฮอกกุ (Tokoku) แปลตามตัวอักษรว่า ตะวันออกเฉียงเหนือ โทฮอกกุรวม 6 จังหวัดด้วยกัน คือ เมืองอะโอะโมะริ (Aomori), อิวะเตะ (Iwate), มียะจิ (Miyagi), อะกิตะ (Akita), ยะมะงะตะ (Yamagata), ฟุกุชิมะ (Fukushima) เขตนี้อยู่ทางตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะฮนชู

โทฮอกกุ เป็นเขตที่ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเขา การตั้งรกรากเริ่มปรากฏระหว่างศตวรรษที่ 7-9 หลังจากอารยธรรมญี่ปุ่นได้วางฐานที่ภาคกลางและภาคตะวันตกเฉียงใต้ของญี่ปุ่น ในศตวรรษที่ 8-12 ทางด้านเหนือของโทฮอกกุและเกาะฮอกไกโด เกิดวัฒนธรรมที่ใช้เครื่องมือเหล็กที่เรียกว่า วัฒนธรรมซะทซึมอน (Satsumon) ซึ่งพัฒนาโดยได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมโคฟุน (Kofun-300-700) เครื่องปั้นดินเผาของวัฒนธรรมซะทซึมอน (Satsumon) จะเป็นลวดลายชุดขีดลงบนพื้นผิวของเครื่องปั้นดินเผาเหมือนเครื่องปั้นฮะจิ (Haji ware) และพบว่ามีการใช้ดาบเหล็ก เครื่องมือเหล็ก ขวาน เสียม และจอบ เมืองเล็กเมืองใหญ่ของโทฮอกกุจะอยู่ตามชายฝั่งทะเลญี่ปุ่น และชายฝั่งด้านแปซิฟิก ในอดีตเขตนี้เป็นที่อยู่อาศัยของชนเผ่าพื้นเมืองที่รู้จักกันในนามเอโซะ (Ezo) ปัจจุบันเป็นเขตเกษตรซึ่งปลูกข้าว ผัก และผลไม้ ป่าไม้ และประมง เป็นอาชีพซึ่งทำรายได้ให้แก่ผู้อยู่อาศัย นอกจากนี้ยังมีการผลิตน้ำมัน และแก๊สธรรมชาติ เหล็ก เหล็กกล้า ซีเมนต์ เคมี่ เยื่อกระดาษ เมืองสำคัญของภาคนี้ คือ เซ็นได (Sendai)

รูปที่ 3 8 ภาค 47 จังหวัดของญี่ปุ่น

3. คันโต (Kanto) หมายถึง เขตที่อยู่ทางตะวันออก เขตนี้อยู่ทางตะวันออกของภาคกลางของเกาะฮนชู เขตคันโตประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ เมืองอิบะระกิ (Ibaraki) เมืองโทะชิเงิ (Tochigi) กุมมะ (Gumma) ซะอิตะมะ (Saitama) ชิบะ (Chiba) โตเกียว (Tokyo) คะนะงะวะ (Kanagawa) เขตนี้เป็นที่ราบใหญ่สุดของญี่ปุ่น กินเนื้อที่มากกว่าครึ่งหนึ่งของเขตคันโต เนื้อที่ที่เหลือจะเป็นภูเขาซึ่งกันเป็นเขตแดนให้ภาคนี้ เขตนี้เป็นเขตที่มีคนอยู่หนาแน่นและเป็นศูนย์กลางของการเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม ตั้งแต่ต้น 1990 ศูนย์ของเขตนี้อยู่ในนครซึ่งรวมโตเกียว โยโกฮามา คาวาซากิ และชิบะ โตเกียว และโยโกฮามาเป็นศูนย์กลางการค้า อุตสาหกรรม เกษตร และการหาปลา มีบทบาทน้อยลง เขตคันโตเป็นเขตที่พัฒนาที่สุดในปลายศตวรรษที่ 20 เป็นเขตอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น โตเกียว และโยโกฮามาเป็นเขตที่มีทั้งอุตสาหกรรมหนักและอุตสาหกรรมเบาที่รอบ ๆ อ่าวโตเกียว แต่ข้าวก็ยังเป็นพืชหลัก

4. ชูบุ (Chubu) อยู่ส่วนที่เป็นส่วนกลางของญี่ปุ่น คือ อยู่ทางตะวันตกของเขตคันโต เขตนี้เป็นเขตที่กว้างสุดของฮนชู เขตนี้มี 9 จังหวัด คือ เมืองนิงะตะ (Nigata) เมืองมิสุโอะกะ (Shizuoka) ยะมะนะชิ (Yamanashi) นะงะโนะ (Nagano) โทะยะมะ (Toyoma) อิชิกะวะ (Ishikawa) ฟุกุอิ (Fukui) กิฟุ (Gifu) และอะอิชิ (Aichi) เขตที่ราบแถบนิงะตะด้านทะเลญี่ปุ่นเป็นเขตที่ปลูกข้าวที่มีคุณภาพดีและปลูกข้าวได้มากที่สุด ส่วนที่ราบโนะบิ (Nobi) ซึ่งอยู่ทางด้านแปซิฟิกเป็นเขตคนอยู่หนาแน่นและเป็นเขตอุตสาหกรรมผลิตแก๊สและน้ำมัน จากสภาพภูมิศาสตร์ของภาคทำให้มีการแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนหน้าของญี่ปุ่นที่เรียกว่า โอะโมะเตะนิฮอน (Omote-Nihon) และส่วนด้านหลังของญี่ปุ่นที่เรียกว่า อุระนิฮอน (Ura-Nihon) เขตนี้ประกอบด้วย 3 ตำบล (districts) คือ

(1) โฮะกุริกุ (Hokuriku chiho) เป็นส่วนหนึ่งของฮนชูกลาง อยู่ทางชายฝั่งด้านทะเลญี่ปุ่น ซึ่งรวม นิงะตะ (Nigata) โทะยะมะ (Toyama) อิชิกะวะ (Ishikawa) และฟุกุอิ (Fukui) โฮะกุริกุเป็นเขตที่มีหิมะตกหนักและลมแรง แม่น้ำต่างๆ เป็นแหล่งของพลังไฟฟ้า นิงะตะเป็นแหล่งผลิตน้ำมัน เขตนี้ทำทั้งอุตสาหกรรมหนัก อุตสาหกรรมเคมี และสิ่งทอ ข้าวเป็นอาชีพหลักและมีการปลูกข้าวปีละครั้งเดียว สินค้าพื้นเมืองดั้งเดิมของเขตนี้ คือ ทำเครื่องเงิน และเครื่องเซรามิค เขตโฮะกุริกุ (Hokuriku) จะอยู่ด้านข้างของทะเลญี่ปุ่น เขตนี้ต้องพึ่งทางรถไฟมาก

(2) โทะซะ (Tosa) เป็นเขตที่สูงทางส่วนกลาง (Central Highlands) ซึ่งญี่ปุ่นเรียกว่า โทะซัน (Tosan) ซึ่งมักจะเรียกว่าเป็นหลังคาของญี่ปุ่น เขตนี้รวมเขตโคชิ (Kochi) ชิโกะกุ (Shikoku) ทะกะโอะกะ (Takaoka) เขตนี้เป็นเขตผลิตกระดาษญี่ปุ่น (Washi) สินค้าพื้นเมืองคือ ข้าว ผัก และหญ้า ที่เรียกว่า อิคุสะ (igusa) ไม้ทำเสื่อตะตมิ (Tatami) อุตสาหกรรมหนัก และเครื่องจักร เขตนี้รวมแอลป์ญี่ปุ่นด้วยซึ่งเป็นเขตผลิตไหม หลังสงครามโลกครั้งที่สองการผลิตไหมเริ่มทำน้อยลง

(3) เขตโทกะอิ (Tokai region) เป็นดินแดนด้านชายฝั่งทะเลอยู่ทางด้านแปซิฟิก ซึ่งอยู่ระหว่างคันโตและคินกิ ภูเขาทำให้เขตนี้เป็นเหมือนทางเดินแคบ ๆ ลงสู่ทะเล ดินแดนแถบนี้รวมมิสุโอะกะ (Shizuoka) อะอิชิ (Aichi) กิฟุ (Gifu) และมิเอะ (Mie) แถบนี้มีฝนตกชุก ปลูกส้ม ชาเขียว และผัก

เมืองหลักของเขตชูบุ คือ เมืองนาโกย่า (Nagoya) ซึ่งหันหน้าไปทางอ่าวอิเซะ (ise) นาโกย่าเป็นศูนย์กลาง และเป็นเส้นทางที่เชื่อมกรุงโตเกียว เกียวโต และโอซาก้า ในสมัยโทกะงะวะทางสายเก่าที่มีชื่อเสียงที่สุด คือ โทะกะอิโด⁹ (Tokaido) ซึ่งเป็นเส้นทางที่วิ่งเข้าสู่เอโดะ(ตั้งแต่ ค.ศ. 1868) และสู่เกียวโตซึ่งเป็นเมืองหลวงในสมัยนั้น ในศตวรรษที่ 20 เส้นทางนี้ได้กลายเป็นทางสายด่วนของรถไฟสายทางตะวันตกของโทกะอิโด ที่ราบโนบิ (Nobi) ได้เป็นเขตปลูกข้าวตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 เขตนี้ส่วนใหญ่เป็นเขาและมีภูเขาไฟมากมายรวมทั้งภูเขาไฟฟูจิ แม่น้ำยาวสุดของญี่ปุ่น คือ แม่น้ำมินะโมะโนะกะวะ (Shinanogawa) แม่น้ำคิโซงะวะ (Kisogawa) และแม่น้ำเทนเรียงะวะ (Tenryogawa) ไหลผ่านเขตนี้ เขตชูบุ (Chubu) รวมเขตอุตสาหกรรม 3 เขต คือ

(1) เขตอุตสาหกรรมจูเกียว (Chukyo Industrial Zone) อยู่ที่เมืองนาโกย่า เป็นเขตอุตสาหกรรมที่ใหญ่อันดับ 3 ของประเทศญี่ปุ่น เขตอุตสาหกรรมนี้เริ่มจากทางตะวันออกที่โทโยฮะสะนิ (Toyohashi) ในเมืองอะอิชิ (Aichi) ไปทางตะวันตกและทางเหนือของเมืองมิเอะ (Mie) และทางเหนือของภาคใต้ของเมืองกิฟุ (Gifu) อุตสาหกรรมสำคัญ คือ โยสังเคราะห์ทางเคมีในเมืองกิฟุ และโอะกะซะกิ (Okazaki) รถยนต์ที่เมืองโตโยต้า (Toyota) กลั่นน้ำมัน (petroleum refining) และปิโตรเคมีที่เมืองโยคะอิชิ (Yokkaichi) และเหล็ก เครื่องจักรที่เมืองนาโกย่า

(2) เขตอุตสาหกรรมโทกะอิ (Tokai Industrial Region) เป็นเขตอุตสาหกรรมตามชายฝั่งด้านมหาสมุทรแปซิฟิก ในเมืองมิสุโอะกะ (Shizuoka) ติดกับเขตอุตสาหกรรมเคอิฮิน (Keihin Industrial Zone) ทางเหนือ และเขตอุตสาหกรรมจูเกียว (Chukyo Industrial Zone) ทางใต้มีแม่น้ำมากมายหลายสาย ทำให้น้ำมาก ไฟฟ้าพลังน้ำ สินค้ามีเครื่องดนตรี มอเตอร์ไซด์ กระดาษ อุตสาหกรรมอาหารและสิ่งทอ

⁹ โทะกะอิโด (Tokaido) เป็นถนนสายทะเลด้านตะวันออกของญี่ปุ่น เป็นทางด่วน จากเมือง เอโดะ (โตเกียว) ไปสู่เกียวโต เส้นทางซึ่งยาวประมาณ 488 กิโลเมตร ในสมัยเอโดะ (1600-1868) ถนนเส้นนี้มีสถานีที่ที่พักตลอดทาง 53 แห่ง ซึ่งให้บริการความสะดวกแก่นักเดินทาง ในช่วงที่รัฐบาลกลางอยู่เขตยะมะโตะ คือ เมืองนะระในปัจจุบัน โทะกะอิโด เป็นเส้นทางสำคัญที่สุดไปทางตะวันออก ในปลายศตวรรษที่ 12 ศูนย์ของโชกุน มินะโมะโตะ โนะ โยะริโตะโมะ (Minamoto no Yoritomo) ย้ายไปอยู่ที่คะมะกุระ เส้นทางโทกะอิโดกลายเป็นเส้นทางหลัก ระหว่างเมืองหลวงที่เกียวโตและเมืองของทหารที่คะมะกุระ ในช่วงแรกของยุคเอโดะ โชกุนโทกะงะวะได้วางระบบให้ถนนออกจากเมืองเอโดะไปห้าสาย (Gokaido) ด้วยกัน โทะกะอิโดเป็นหนึ่งในถนน 5 สาย ตัวถนนกว้าง 5.5 ม.ม. สองข้างถนนจะมีต้นไม้ และเสาดินปักชี้เส้นทาง ผู้เดินทางจะต้องมีใบพิสูจน์เอกลักษณ์ของตนและใบอนุญาตให้เดินทาง เขตที่เข้มงวดที่สุด คือ อะโอะกะเนะ ซึ่งเป็นเส้นทางเข้าสู่ที่ราบคันโต และเมืองเอโดะ ตามทางจะมีโรงเตี๊ยมประมาณ 50-200 แห่ง คุณภาพของโรงเตี๊ยมมีความหลากหลายมาก เช่น จะมีห้องดีและมีสวนสำหรับไคเมียว มีห้องสำหรับข้าราชการ ซามูไร และสำหรับนักเดินทางทั่วไป ช่วงนั้นมีไคเมียว 250 คน ประมาณ 150 คนใช้เส้นทางนี้

(3) เขตอุตสาหกรรมโฮกุริกุ (Hokuriku Industrial region) สินค้าของเขตนี้มีสินค้าเกษตร ข้าว ชา ส้ม สตอเบอรี่ องุ่น พืช แอปเปิ้ล นอกจากนี้ยังมีการหาปลาตามชายฝั่งทะเลด้วย

5. คิงกิ (Kinki) อยู่ทางตะวันตกของเกาะฮนชูกลาง ทางตะวันตกของโทกะอิ (Tokai) เขตนี้รวม 7 เมือง คือ เมืองมิเอะ (Mie) ชิงะ (Shiga) เกียวโต (Kyoto) โอซาก้า (Osaka) เฮียวโงะ (Hyogo) นาระ (Nara) โคเบะ (Kobe) คิงกิเป็นเขตที่มีความสำคัญอันดับสองของชาติ คิงกิเป็นเขตอุตสาหกรรมและการค้าของญี่ปุ่น ภูมิประเทศเป็นภูเขา เป็นแอ่งมากมาย และมีที่ราบชายฝั่งมากมายในแถบทะเลด้านใน อ่าวโอซาก้าและช่องแคบคิอิ (Kii) ทางด้านเหนือของเขตนี้หันหน้าไปทางทะเลญี่ปุ่นและเป็นเขตที่มีหิมะตกมาก เมืองเกียวโตและเมืองนาระเป็นศูนย์กลางวัฒนธรรม และการเมือง การย้ายเมืองหลวงไปอยู่ที่โตเกียว ในปี ค.ศ. 1868 ทำให้ความสำคัญทางการเมืองหายไป ที่ราบโอซาก้าเป็นที่ตั้งของเมืองโอซาก้าและโคเบะ ทั้งสองเมืองนี้เป็นศูนย์กลางของการค้าและอุตสาหกรรมทางฝั่งตะวันตกของญี่ปุ่น เขตนี้เรียกว่า เขตอุตสาหกรรมฮันชิน (Hanshin Industrial Zone) อุตสาหกรรมที่สำคัญของเขตนี้ คือ อุตสาหกรรมเคมี และอุตสาหกรรมหนัก นอกจากนี้ยังมีการปลูกข้าวและผลไม้ตระกูลมะนาว (citrus) กิจกรรมสำคัญ คือ ไม้ และประมง เมืองสำคัญ คือ โอซาก้า เกียวโต และโคเบะ

6. ชูโกะกุ (Chugoku) อยู่ทางตะวันตกของฮนชู เขตนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน ความต่างกันของภูมิอากาศ โดยมีภูเขาเป็นเส้นแบ่ง ส่วนทางเหนือจะแคบกว่าเรียกว่า เขตซันอิน หรือเขตที่ร่มของภูเขา และส่วนทางใต้เรียกเขตซันโย (San' yo region) หรือเขตที่มีแสงแดด เขตนี้เป็นเขตที่มีเขา และมีแอ่งเล็กๆ มาก ส่วนที่ราบชายฝั่งทะเล เป็นเขตที่มีคนอยู่หนาแน่น คือ ชายฝั่งด้านในรอบเมืองฮิโรชิมะ (Hiroshima) (เมืองหลัก) ซึ่งสร้างขึ้นใหม่หลังถูกระเบิดทำลายในปี ค.ศ. 1945 คุระชิกิ (Kurashiki) และโอะกะยะมะ (Okayama) และเป็นเขตอุตสาหกรรมและการค้า ที่ราบโอะกะยะมะและที่ราบชายฝั่งด้านทะเลญี่ปุ่นเป็นเขตสำคัญของการปลูกข้าวและปลูกผลไม้ ตามชายฝั่งเคยเป็นแหล่งหาปลา แต่อุตสาหกรรมในเขตนี้ทำให้เกิดมลภาวะ เมืองที่อยู่ในแถบนี้ คือ ททโตริ (Tottori), ชิมาเนะ (Shimane), โอะกะยะมะ (Okayama), ฮิโรชิมะ (Hiroshima), ยะมะกุชิ (Yamaguchi)

7. ชิโกะกุ (Shikoku) เป็นเกาะซึ่งอยู่ทางใต้ของประเทศญี่ปุ่น เกาะนี้รวมทั้งเกาะของมิโกะกุซึ่งมี 4 จังหวัด มีเทือกเขาทอดยาวจากทางตะวันออกไปด้านตะวันตกประมาณ 200 กิโลเมตร คือ จากช่องแคบคิอิไปช่องแคบบุงโซ (Bunzo channel) ทางภาคกลางของมิโกะกุ (Shikoku) ยอดเขาสูงสุด คือ อิชิซุชิซัน (Ishizuchisan) สูง 1982 เมตร มีการทำไม้ การเพาะปลูกมัทซึมะดะ (Mitsumada) และต้นโคโซะ (Kozo) สำหรับทำกระดาษญี่ปุ่น (Washi) เกาะนี้รวมเมืองโทคุชิมะ (Tokushima) ซึ่งอยู่ทางตะวันออกของเกาะมิโกะกุ อยู่ติดกับเมืองคางะวะ (Kagawa) และทะเลด้านในทางเหนือช่องแคบคิอิ และมหาสมุทรแปซิฟิกทางตะวันออก โคชิ (Kochi) ทางใต้โคชิ (Kochi) และเอะฮิเมะ (Ehime) ทางตะวันตก ภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นเขา ที่ราบใหญ่สุด คือ ที่ราบที่อยู่รอบ ๆ แม่น้ำโยะชิโนะงะวะ (Yoshinogawa)

ซึ่งเป็นแม่น้ำสายยาวสุดของเกาะมิโกะกุ และแม่น้ำนะกะกะวะ (Nakagawa) เดิมรู้จักกันในชื่อ อะวะ (Awa) เป็นเขตของครอบครัวโฮะโฮะกะวะ (Hosokawa) โฮะโฮะกะเบะ (Chosokabe) และฮะชิซุกะ (Hachisuka) ในยุคศักดินา เกาะนี้เคยเป็นศูนย์กลางการผลิตเกลือ ยาสูบ และคราม และเคยเป็นท่าเรือขนส่งครามในยุคเอโดะ (1600-1868) และเป็นหนึ่งในเขตเมืองอุตสาหกรรมใหม่ (New Industrial city) ในปี 1964 เกาะนี้เป็นศูนย์กลางของไม้ เครื่องเฟอร์นิเจอร์ อาหาร เคมีภัณฑ์ และสิ่งทอ ปัจจุบันจะมีการปลูกข้าว ผลไม้ และผัก ทางด้านเหนือของเกาะทางใต้จะทำป่าไม้ และประมง การทำเคมีภัณฑ์เป็นอุตสาหกรรมใหม่ อุตสาหกรรมที่ทำก่อนเคมีภัณฑ์ คือ สิ่งทอ งานไม้ และอุตสาหกรรมอาหาร ในเดือนสิงหาคมของทุกปี นักท่องเที่ยวนิยมไปงานฉลองที่มีการเดินรำที่เรียกว่าอะวะโอดิริ (Awaodori)

- เมืองคะงะวะ (Kagawa) อยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเกาะมิโกะกุ ด้านทางเหนือ ทางตะวันออกและทางตะวันตก จะติดกับทะเลด้านในและใกล้กับทะเลญี่ปุ่นทางใต้ ทางเหนือประกอบด้วยที่ราบต่ำชายฝั่ง ทางใต้มีภูเขาเซนูกิ (Sanuki) มีเกาะเล็ก ๆ ทางฝั่งทะเลด้านในซึ่งอยู่ในเขตของคะงะวะ สะพานเชื่อมเกาะฮอนชูและเกาะมิโกะกุอยู่ระหว่างเมืองซะกะอิเดะ (Sakaide) ใน คะงะวะและคุระชิกิ (Kurashiki) ของจังหวัดโอะกะยะมะ (Okayama) ซึ่งเปิดปี ค.ศ. 1988 การเปิดสะพานเชื่อมเกาะฮอนชูและมิโกะกุ ทำให้เมืองทะกะมะทสุ (Takamatsu) กลายเป็นศูนย์กลางการบริหารและเศรษฐกิจ หลังปฏิรูปทะอิระ (Taira) ในปี ค.ศ. 645 ในชื่อเมืองซุนะกิ (Sunaki) ได้พัฒนาเป็นเขตผลิตข้าว ต่อมาเป็นเขตทำนาเกลือ และปลูกฝ้าย ในสมัยเอโดะ (1600-1868) ได้แบ่งเป็นเขตปกครองเล็ก ๆ บางเขตอยู่ภายใต้การปกครองโดยตรงของโชกุนโทกะงะวะ ชื่อและเขตปัจจุบันเริ่มใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1888 ข้าวเป็นพืชหลัก เลี้ยงสัตว์ผลไม้ คะงะวะเคยเป็นผู้นำในการผลิตเกลือของประเทศญี่ปุ่น แต่นาเกลือได้ปิดทำการลงปี ค.ศ. 1972 อุตสาหกรรมหนัก คือ การต่อเรือ อุตสาหกรรมเบา คือ การทำอาหาร สิ่งทอ และการทำกระดาษ ทะกะมะทสุ (Takamatsu) เป็นเมืองใหญ่ของคะงะวะ เมืองสำคัญสำหรับเมืองนี้มีซะกะอิเดะ (Sakaide) และเมะรุกะเมะ (Merugame)

- เอะฮิเมะ (Ehime) อยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะมิโกะกุ (Shikoku) ภูมิภาคส่วนใหญ่เป็นภูเขา เช่น ภูเขาอิชิซุชิซัน (Ishizuchisan) อยู่ทางด้านเหนือ เป็นภูเขาที่สูงที่สุดซึ่งอยู่ทางตะวันตกของญี่ปุ่น มีที่ราบเล็ก ๆ ตามชายฝั่งทะเลด้านใน มีหุบเขาและแม่น้ำหลายสาย ทางใต้ของชายฝั่งทะเลจะมีเกาะเล็ก ๆ มากมายหลายเกาะ ชื่อเก่าของเมืองเป็นชื่อที่เคยใช้กันเมื่อญี่ปุ่นปกครองภายใต้ระบบ

โคะคุงุน¹⁰ (Kokugun) คือ เมืองอิโยะ (Iyo) เพิ่งรวมเข้ากับระบบเมืองสมัยใหม่ในปี ค.ศ. 1873 เมืองนี้มีความเหมาะสมสำหรับปลูกผลไม้ เช่น ส้มที่เรียกว่า Mandarin orange การประมงเริ่มมีทำนอยลง และการเลี้ยงไข่มุกเข้ามาแทนที่ และหาหอย กุ้ง ปู และสาหร่าย ทำเป็นอุตสาหกรรมตามด้านตะวันออกเฉียงเหนือของชายฝั่ง จากอิโยะมิชิมะ (Iyomishima) ไปอิมะบะริ (Imabari) อุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่ได้พัฒนาขึ้นรวมโลหะ เคมีภัณฑ์ สิ่งทอ กลั่นน้ำมัน และทำกระดาษ นอกจากเมืองมะทสุยะมะ (Matsuyama) ซึ่งเป็นเมืองใหญ่ของอะฮิเมะ เมืองสำคัญอื่น ๆ คือ นีฮะมะ (Niihama) ซะอิโจ (Saijo) ยะวะตะซะนะ (Yawatahana) และอุวะจิมะ (Uwajima)

- โคะชิ (Kochi) อยู่ทางใต้ของเกาะชิโกะกุ (Shikoku) ทางตะวันตกเฉียงเหนือติดกับอะฮิเมะ (Ehime) ทางตะวันออกเฉียงเหนือติดกับโคะคุชิมะ มหาสมุทรแปซิฟิกทางใต้ ภูมิประเทศประกอบด้วยภูเขา อิชิซุชิ (Ishizuchi) และเขตเล็กตามแม่น้ำต่าง ๆ โคชิเป็นเขตที่อากาศอบอุ่นที่สุดในประเทศญี่ปุ่น เดิมรู้จักกันในชื่อเมืองโทสะ (Tosa), ซึ่งเป็นชื่อที่ใช้ภายใต้ระบบการปกครองระบบ โคะคุงุน (Kokugun system) ระหว่างยุคเซ็งโงะกุ (Sengoku-1467-1568)

ยุคนี้อยู่ภายใต้การควบคุมของครอบครัวนักรบหลายครอบครัว เช่น ครอบครัวโชโซกะเบะ (Chosokabe) และครอบครัวยะมะนุชิ (Yamanouchi) ในปลายยุคเอโดะ (1600-1868) ชามูไรจากโทสะ (Tosa) คือ ซะกะโมะโตะ เรียวมะ (Sakamoto Ryoma) และนะกะโอะกะ ชิโนตะโร (Nakaoka Shintaro) ซึ่งมีชื่อเสียงในการเคลื่อนไหวล้มล้างโชกุนโทกูงะวะ (Tokugawa) ตั้งแต่ปี 1880

โคะชิ (Kochi) เป็นเมืองที่สามารถปลูกข้าวได้ 2 ครั้ง (ในบางเขต) เกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก มีการทำป่าไม้ ประมงสามารถทำรายได้ให้เมืองนี้ นอกจากการทำไม้ กระดาษยังทำให้มีการใช้ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับไม้ เมืองนี้มีอุตสาหกรรมน้อย แหลมอะชิซุริมิซะกิ (Ashizurimisaki) และแหลม มุโรโตะซะกิ (Murotozaki) ทางชายฝั่งคะทสุระซะมะ (Katsurahama) เป็นแหล่งท่องเที่ยว และ เขตภูเขาที่ยังไม่ถูก

¹⁰ โคะคุงุน (Kokugun) เป็นระบบการแบ่งการบริหารเป็นเมือง (Province) ที่เรียกว่า คุนิ (Kuni) หรือโกกุ (Koku) และเป็นโคริ (kori) หรือกุน (gun) ซึ่งเทียบเท่ากับตำบล (district) ภายใต้ระบบริทสุริโย (ritsuryo) ของรัฐบาล ในพงศาวดารนิฮอน โมะกิ (720) ได้พูดถึงว่าระบบโคะคุงุนว่าเริ่มมีปี ค.ศ. 646 เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปทะอิระ (Taira) แต่นักวิชาการญี่ปุ่นบางคนเห็นว่าตัวอักษรจีนที่ใช้คำว่า กุน (gun) หรือโคะริ (kori) ไม่ได้ใช้ในการแบ่งเขตบริหารจนกระทั่งต้นศตวรรษที่ 8 ภายใต้พ.ร.บ. ทะอิโฮ (Taiho) (701) ญี่ปุ่นได้แบ่งเป็น 58 คุนิ (Kuni) และเมืองอีก 3 เมืองที่เป็นเกาะ ซึ่งเปลี่ยนกลางศตวรรษที่ 9 เป็น 66 คุนิ (Kuni) และเมือง 2 เมืองที่เป็นเกาะ ซึ่งแยกแบ่งตามขนาดของคุนิที่จะบริหารโดยข้าราชการจากส่วนกลาง ส่วนกุน (gun) จะอยู่ภายใต้คุนิ (Kuni) และจะอยู่ใต้อำนาจของครอบครัวที่มีอำนาจในท้องถิ่น ระบบโคะคุงุนตั้งเพื่อสร้างอำนาจของราชสำนักยะมะโตะในท้องถิ่นให้แข็งแกร่ง ในช่วงกลางยุค เฮอัน (794-1185) การขยายตัวของที่ดินส่วนบุคคลภายใต้สถาบันโชนเ็น (shoen) มีมากขึ้น แต่การแบ่งเขตทั่วไปยังคงอยู่ภายใต้การบริหารของโชกุนในสมัยคะมะกุระ (1185-1333) และสมัยมุโระมะจิ (1333-1568) และบางส่วนยังคงอยู่ภายใต้การบริหารของยุคเอโดะ (1600-1868)

ทำลายทางเหนือของโคชิ (Kochi) เป็นที่รู้จักกันในเรื่องการผสมพันธุ์สุนัขต่อสู้ นอกจากโคชิ (Kochi) เป็นเมืองใหญ่ ยังมีเมืองสำคัญอื่น ๆ อีก คือ นังโกะกุ (Nankoku) และโทสะ (Tosa) เป็นต้น

8. คิวชู (Kyushu) หมายถึง 9 จังหวัด จากโครงสร้างการบริหารในสมัยโบราณ ปัจจุบันคิวชู ประกอบด้วย 7 จังหวัด คือ ฟุกุโอกะ (Fukuoka) ซะกะ (Saga) นะงะสะกิ (Nagasaki) คุมะโมะโตะ (Kumamoto) โออิตะ (Oita) มียะสะกิ (Miyazaki) คะโงะชิมะ¹¹ (Kagoshima) คิวชูเป็นเกาะที่อยู่ใต้สุด คืออยู่ปลายด้านตะวันตกของทะเลด้านใน ส่วนเหนือสุดของเกาะห่างจากเกาะ ฮนชูประมาณ 1.6 กิโลเมตร เกาะคิวชูและเกาะฮนชูเชื่อมด้วยสะพานคัมมิง (Kammon bridge) และอุโมงค์ 3 อุโมงค์ การแบ่งเขตของเขตนี้ไม่ได้แบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์แต่ยังแบ่งตามเศรษฐกิจโดยอาศัยภูเขาต่าง ๆ ซึ่งทอดกลางเกาะทางเหนือรวมคิวชูเหนือ (Kita Kyushu) ได้กลายเป็นเมืองเป็นเขตอุตสาหกรรม หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในขณะที่ทางใต้ทำเกษตรเป็นเขตค่อนข้างจน ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะที่เป็นเนิน เป็นเขตที่มีถ้ำหินใหญ่อันดับสองของญี่ปุ่น ซึ่งก่อให้เกิดอุตสาหกรรมเหล็ก และเหล็กกล้า ส่วนในเขตที่ตั้งทางตะวันตกเฉียงเหนือระหว่างเมืองคุมะโมะโตะ (Kumamoto) และซะกะ (Saga) เป็นเขตสำหรับทำไร่นา ในปลาย ค.ศ. 1980 อากาศในคิวชูมักจะอุ่นและชื้น มีการเพาะปลูกผลไม้ และผัก และมีการเลี้ยงสัตว์ เมืองในคิวชูเหนือและซะเซโบ (Sasebo) ขึ้นชื่อในการผลิตเหล็กและเหล็กกล้า นะงะสะกิเป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเป็นศูนย์กลางของอิทธิพลจีนและอิทธิพลตะวันตกตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นไป และเป็นท่าเรือเดียวที่เปิดให้เรือต่างชาติในช่วงยุคโทกูงวะและได้มีการสร้างขึ้นใหม่หลังสงครามโลกครั้งที่ 2

เกาะคิวชู ประกอบด้วยเมืองต่าง ๆ คือ

เมืองฟุกุโอกะ (Fukuoka) เป็นเมืองใหญ่สุดของเกาะอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของคิวชูแถบอ่าวฮะกะตะ (Hakata) เมืองแบ่งเป็น 2 ส่วนโดยแม่น้ำนะกะ (Naka river) ฟุกุโอกะอยู่ทางด้านตะวันตกเป็นเมืองที่มีปราสาท และฮะกะตะ (Hakata) ซึ่งอยู่ทางด้านตะวันออกเป็นแหล่งสำคัญทางการค้า ซึ่งเป็นประตูหน้าด่านเข้าสู่ประเทศจีน ตั้งแต่ศตวรรษที่ 7 ฟุกุโอกะเป็นเมืองท่าใหญ่ที่ใกล้เคียงมากที่สุด

¹¹ เดิมชื่อซะทซุมะ (Satsuma) เป็นหนึ่งใน 11 จังหวัดของซะอิกะอิโด (Saikaido) (เมืองทางทะเลตะวันตก) ของเกาะคิวชู ตั้งขึ้นภายใต้ระบบโคกูกัน (Kokugun system) ในปี ค.ศ. 646 ประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นด้านตะวันตกของ เมืองคะโงะชิมะ กลางยุคเฮอัน (794-1185) โคะเอ็น (Shoen) ในซะทซุมะเป็นของตระกูลฟุจิวะระ ศตวรรษที่ 12-16 ตระกูลชิมะสุ (Shimazu) เป็นผู้ครองทางทหาร (Shugo) ของซะทซุมะ (Satsuma) และจังหวัดใกล้เคียง แต่แพ้ โทะโยะโตะมิ ฮิเดะโยะชิ (Toyotomi Hideyoshi) ในปี ค.ศ. 1587 เนื่องจากสถานที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ทำให้ซะทซุมะเป็นเส้นทางในการนำเข้าของสินค้าต่างประเทศ ตระกูลชิมะสุ (Shimazu) ยังคงมีอำนาจและมีบทบาทสำคัญในการปฏิรูปเมจิ ในปี ค.ศ. 1868 หลังการตั้งระบบจังหวัด (prefecture) ในปี ค.ศ. 1871 ซะทซุมะได้รวมเมืองโอซุมิ (Osumi) เพื่อแยกเป็นจังหวัดคะโงะชิมะ (Kagoshima)

ฟุกุโอกะเป็นศูนย์กลางสำคัญในการผลิตไหม ตึกดา เครื่องจักร กระดาษ เหล็ก เครื่องมือไฟฟ้าบางส่วน ของอำเภอฮะกะตะ (Hakata) จะเห็นซากกำแพงเมืองสูง 3 เมตร สร้างในศตวรรษที่ 13 ซึ่งสร้างไว้ป้องกันการรุกรานของทหารมองโกล

นังซะสะกิ (Nagasaki) เป็นเมืองอยู่ทางตะวันตกของคิวชู (Kyushu) ช่วงตอนบนของอ่าว นังซะสะกิ อ่าวนังซะสะกียาวประมาณ 5 กิโลเมตร มีเกาะก้ำบังทุกด้าน อ่าวนังซะสะกิเป็นท่าเรือธรรมชาติที่ดีแห่งหนึ่งของประเทศญี่ปุ่น อุตสาหกรรมที่สำคัญของเมืองนังซะสะกิ คือ ถ่านหิน ประมง ต่อเรือ เหล็กกล้า และโรงงานผลิตเครื่องไฟฟ้า ในวันที่ 9 สิงหาคม ปี ค.ศ. 1945 เมืองนังซะสะกิถูกทำลายด้วยระเบิดปรมาณู

เกาะทซุ (Tsu Island) หรือเกาะทซุชิมะ (Tsushima) เป็นกลุ่มเกาะอยู่ทางตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศญี่ปุ่น แถบช่องแคบเกาหลี เกาะทซุเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารของเมืองนังซะสะกิ กลุ่มเกาะเหล่านี้จะแห้งและมีเนื้อที่ประมาณ 702 ตารางกิโลเมตร เมืองสำคัญของเกาะคือ อิซุฮาระ (Izuhara) อาชีพหลักของเกาะ คือ การหาปลา ในปี ค.ศ. 1905 ระหว่างสงครามรัสเซียและญี่ปุ่น (Russo Japanese War) กองทหารรัสเซียถูกทำลายและถูกจับได้ใกล้ ๆ เกาะนี้

ซะเซโบ (Sasebo) เป็นเมืองทางตะวันตกของเกาะคิวชู (Kyushu) ซะเซโบอยู่ในความดูแลของเมืองนังซะสะกิ ซะเซโบเป็นเมืองท่าใกล้เมืองนังซะสะกิ อุตสาหกรรมของซะเซโบ คือ ต่อเรือ ประมง วิชาผสมโลหะ (Metallurgy) ซะเซโบขึ้นชื่อในการมีท่าเรือน้ำลึกที่เป็นธรรมชาติ ซะเซโบ (Sasebo) กลายเป็นคลังสรรพาวุธและฐานทัพเรือ ปี ค.ศ. 1886 และต่อมาได้กลายเป็นฐานทัพเรือที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่น เมืองซะเซโบถูกทำลายอย่างรุนแรงในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (เมืองนี้มีประชากรประมาณ 244,677 ในปี ค.ศ. 1990)

เดะจิมะ (Dejima หรือ Deshima) เป็นเกาะที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ เป็นเกาะเล็กตรงอ่าว นังซะสะกิ ทางตะวันตกของเกาะคิวชู เดะจิมะอยู่ภายใต้การบริหารของเมืองนังซะสะกิ เกาะนี้เคยมีความสำคัญในการเป็นจุดค้าขายของฮอลันดา (Dutch trading post) ระหว่างปี ค.ศ. 1641-1859 ในช่วงที่ประเทศญี่ปุ่นปิดติดต่อการค้ากับต่างประเทศ

โออิตะ (Oita) เป็นเมืองทางตะวันออกเฉียงเหนือของคิวชู (Kyushu) โออิตะเป็นเมืองท่าแถบอ่าว เบปปุ (Beppu) เมืองโออิตะเป็นศูนย์กลางการผลิตและขึ้นชื่อเรื่องสัตว์เลี้ยงและไหมดิบ ในศตวรรษที่ 13 โออิตะเป็นที่ตั้งของไดเมียวตระกูลโอโตะโมะ (Otoma) ครอบครัวโอโตะโมะ (Otomo) เคยมีชื่อเสียงในคิวชูตั้งแต่ศตวรรษที่ 13 บรรพบุรุษของโอโตะโมะ โซริน (Otomo Sorin) ได้รับใช้โชกุนโทะกูงะวะ (1192-1333) ในตำแหน่งผู้ว่าการทางทหารที่เรียกว่าชูโกะ (Shugo) บิดาของโซริน (Sorin) เป็นผู้ว่าการทางทหารของเมืองบุงโกะ (Bungo) ซึ่งปัจจุบันเป็นส่วนหนึ่งของเมืองโออิตะ (Oita) และของเมืองฮิโกะ (Higo) (ปัจจุบัน คือ เมืองคุมะโมะโตะ) โซริน (Sorin) ได้รับตำแหน่งจากบิดาในปี ค.ศ. 1550 โดยต้องต่อสู้กับ

ตระกูลโออุชิ (Ouchi) ตระกูลโมะริ (Mori) และตระกูลซึ่งมีอำนาจอยู่ทางเหนือของคิวชูจนได้ชัยชนะในปี ค.ศ. 1559 โชกุนอะชิกะเงะ โยมิเตรุ (Ashikaga Yoshiteru-1536-1565) ได้ในตำแหน่งที่เรียกว่า คิวชู ทันดะอิ (Kyushu tandai) ซึ่งเป็นตำแหน่งผู้ช่วยโชกุนของเกาะไป โชรินเกษียณตัวเองเมื่อปี ค.ศ. 1576 ให้ลูกชาย คือ โยชิมูเนะ (Yoshimune) สืบทอดตำแหน่งแทน ส่วนตัวเขาเองได้หันไปสนใจศาสนา ความผูกพันกับศาสนาคริสต์เป็นเวลานานตั้งแต่การให้นักบุญฟรานซิสเซเวียร์ (Francis Xavier) เข้ามาล้างบาปให้ผู้นับถือศาสนาได้ ในปี ค.ศ. 1578 ได้ และการทำลายวัดพุทธทำให้เกิดสงครามกับตระกูลชิมะซุ (Shimazu) ทางใต้ของคิวชู โอโตะโมะ (Otomo) ได้สูญเสียอำนาจทางการเมืองไปในปี ค.ศ. 1587 การบุกรุกคิวชูของโทะโยะโตะมิ ฮิเดะโยะชิ (Toyotomi Hideyoshi) ทำให้ลูกชาย คือ โอโตะโมะ โยชิมูเนะ (Otomo Yoshimune) ได้เป็นไต่เมียวของเมืองบุงโอะ (Bungo) ซึ่งมีอำนาจมากที่สุดในเกาะคิวชู เดิมเมืองโออิตะเคยใช้ชื่อว่าฟุนะอิ (Funai) นักเดินเรือชาวโปรตุเกสชื่อเฟร์นาโอ เมนเดส ปินโต (Fernao Mendes Pinto) ได้ขึ้นบกปี ค.ศ. 1543 และได้เป็นผู้แนะนำอาวุธปืนให้แก่คนญี่ปุ่น และคณะเยซุอิตได้ตั้งฐานที่มั่นที่โออิตะ (Oita)

คุมะโมะโตะ (Kumamoto) เป็นเมืองทางตะวันตกของเกาะคิวชู (Kyushu) เป็นศูนย์กลางการตลาดและการแปรรูป เขตรอบๆมีการผลิตของปลูกยาสูบและผัก อุตสาหกรรมท้องถิ่นมีตั้งแต่อิเล็กทรอนิกส์ การทำอาหาร ผลิตภัณฑ์ไม้ไผ่ เครื่องปั้นดินเผา คุมะโมะโตะสร้างในศตวรรษที่ 16 เป็นที่ตั้งมั่นของศักดินาญี่ปุ่น และเป็นศูนย์กลางของการกบฏซัตซุมะ (Satsuma) ในปี ค.ศ. 1877

มียะซะกิ (Miyazaki) เป็นเมืองทางตะวันตกเฉียงใต้ของเกาะคิวชู (Kyushu) แถบทะเลฮิวกะ (Hyuga Sea) ที่ปากทางแม่น้ำโอโยะโตะ (Oyodo) เมืองมียะซะกิเป็นตลาดการผลิต เป็นเมืองท่าปลา เป็นเมืองชุมทางรถไฟสายนิปปโป (Nippo Line) เมืองนี้ผลิตเครื่องถ้วย ยา ปุ๋ยเคมี เมืองนี้เป็นเมืองหนึ่งที่มีศาลเจ้าเก่าสุดของชินโตซึ่งสร้างอุทิศแก่จักรพรรดิองค์แรกที่สุดของญี่ปุ่นเรียกว่า มียะซะกิ จิงงุ (Miyazaki-jingu)

ซะงะ (Saga) เป็นจังหวัดหนึ่งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของเกาะคิวชู (Kyushu) ทางเหนือเป็นทะเล เก็งกะอิ (genkai) ทางตะวันออกของเมืองซะงะติดกับเมืองฟุกุโอกะ ทางใต้ติดกับทะเลอะริอะเกะ (Ariake) ทางตะวันตกติดกับเมืองนังซะงะกิ เดิมซะงะเป็นที่รู้จักกันในนามของฮิเซ็น (Hizen) อาณาเขตและชื่อซะงะปัจจุบันนำใช้ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1883 หลังการปฏิรูปเมจิ ซะงะได้พัฒนาเป็นเขต อุตสาหกรรมและการทำเหมืองแร่ แต่เหมืองหลายแห่งได้ปิดทำการไปแล้ว พืชเกษตรสำคัญคือ ข้าว นอกจากข้าวยังมีการปลูกผัก ส้ม ผลิตภัณฑ์นมเนยได้มีการทำมากขึ้น การหาปลาและการเลี้ยงไข่มุขเป็นอุตสาหกรรมหลักของชายฝั่งด้านเหนือ แถบทะเลอะริอะเกะ (Ariake) มีชื่อเสียงในการทำสาหร่าย ปัจจุบันซะงะเป็นศูนย์กลางของกลุ่มเมืองที่อยู่ในเขตคิวชูที่ผลิต ข้าว ผลิตภัณฑ์นมเนย ผัก ส้ม ผลิตภัณฑ์อาหาร เครื่องไฟฟ้า สิ่งทอ อุตสาหกรรมกระดาษ ซะงะเป็นสถานที่เกิดของผู้นำของยุคเมจิ (1868-1982) ที่ชื่อว่าโอกูมะ มิเงะโนะบุ

(Okuma Shigenobu) เมืองคะระทซุ (Karatsu) ซึ่งอยู่ทางเหนือและเมืองอะริตะ (Arita) ที่อยู่ทางใต้ขึ้นชื่อในเรื่องเครื่องปั้นดินเผาที่เรียกว่าเครื่องปั้นอะริตะ (Arita ware) และเครื่องปั้นคะระทซุ (Karatsu ware)

คะโงะชิมะ (Kagoshima) เป็นเมืองท่าของเกาะคิวชู (Kyushu) ทางด้านอ่าวคะโงะชิมะ เป็นศูนย์กลางการค้าและวัฒนธรรมทางใต้ของเกาะคิวชู เครื่องปั้นดินเผาที่มีชื่อมาก คือ เครื่องถ้วยชะทซุมะ (Satsuma ware) โหม ผ้าม้าย ชิกการ์ เดิมเป็นที่ตั้งของอาณาจักรชะทซุมะ ในสมัยเฮอัน (ค.ศ. 794-1185) เป็นศูนย์กลางการกบฏชะทซุมะในปี ค.ศ. 1877 เมืองคะโงะชิมะมีลักษณะเป็นง่าม มีเกาะซากุระจิม่า (Sakurajima) อยู่ตรงกลาง เกาะนี้มีภูเขาไฟที่ยังคุอยู่ และยังมีซึ้เถ้าพุ่งออกมาทุกวัน เมืองคะโงะชิมะจะเป็นอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับทิศทางลม ถ้าลมพัดมาทางทิศของเมืองจะทำให้เมืองมีซึ้เถ้ามาก แต่โดยปกติเมืองคะโงะชิมะจะเป็นเมืองสวยงามมาก ภูเขาไฟเคยระเบิดและทำลายเมืองคะโงะชิมะในปี ค.ศ. 1914

ถ้าแบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์ คิวชูจะแบ่งเป็นคิวชูเหนือ คิวชูกลาง คิวชูใต้ เขตภูเขาในด้านในซึ่งมีชายฝั่งทะเลจะมีที่ราบมาก ภูเขาไฟ บ่อน้ำร้อน พืชหลักของเกาะนี้ คือ ข้าว ชา ยาสูบ มันฝรั่ง และผลไม้ตระกูลที่มีรสเปรี้ยว และการทำไร่พืช (stock farming) นอกจากนี้ยังมีการหาปลา และการเลี้ยงหมู โดยเฉพาะหมูดำซึ่งมีลักษณะคล้ายหมูป่า เชื่อกันว่าเนื้ออร่อยกว่าหมูทั่วไป คิวชูเคยมีการทำเหมืองถ่านหิน แต่ปัจจุบันการทำเหมืองมีการผลิตน้อยลง ส่วนอุตสาหกรรมเคมีภัณฑ์ อุตสาหกรรมหนัก จะอยู่ทางเหนือคิวชู เขตฟูกูโอกะ

ส่วนหมู่เกาะโอกินาวา (Okinawa) ประกอบด้วยหมู่เกาะประมาณ 60 เกาะ ปัจจุบันเกาะนี้มีชื่อเรียกอีกชื่อว่าหมู่เกาะริวกิว หมู่เกาะโอกินาวาตั้งอยู่ทางใต้ของเกาะคิวชู ล้อมไปด้วยทะเลจีนและมหาสมุทรแปซิฟิก หมู่เกาะเหล่านี้แบ่งเป็นเกาะโอกินาวา (Okinawa) เกาะมียะโกะ (Miyako) เกาะ ยะเอะยะมะ (Yaeyama) และเกาะเซ็งกะกุ (Senkaku) โอกินาวาเป็นเกาะหลักของกลุ่มเกาะนี้ เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดในแง่ประชากรและขนาด และเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ การบริหาร และวัฒนธรรม

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ภายในหมู่เกาะญี่ปุ่น มีเกาะที่ใหญ่พอให้อยู่เพียง 4 เกาะคือ

1) เกาะฮอกไกโดซึ่งอยู่ทางเหนือสุดจะรู้จักในชื่อเอะโสะ มัทซุมาเอะ (Ezo Matsumae) หรือโอชิมะ (Oshima) ฮอกไกโดอยู่นอกกรอบของประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น

2) เกาะฮอนชู (Honshu) เป็นเกาะหลักและเกาะใหญ่สุดของญี่ปุ่น เกาะนี้เป็นเกาะที่มีประชากรมากที่สุด เกาะฮอนชูประกอบด้วยเมืองใหญ่ และเขตอุตสาหกรรมที่สำคัญ เป็นเขตที่เกิด เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ เกี่ยวกับญี่ปุ่น

3) เกาะชิโกกุ (Shikoku) ซึ่งอยู่ทางใต้ของประเทศญี่ปุ่น เดิมรู้จักกันในนามของเขตที่มี 4 จังหวัด (Four provinces)

4) เกาะคิวชู (Kyushu) เป็นเกาะที่มี 9 จังหวัด เกาะนี้มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์ญี่ปุ่น เพราะเป็นเกาะที่รับวัฒนธรรมจีนช่วงต้น และรับอิทธิพลตะวันตกในช่วงหลัง

ในการบริหารประเทศของญี่ปุ่น ญี่ปุ่นแบ่งเป็น 45 จังหวัด (ken) เกาะฮอกไกโดทั้งหมดเป็นเกาะเดียวที่ถือเป็น 1 จังหวัด และเรียกชื่อจังหวัดต่างจากจังหวัดอื่น คือ แทนที่จะเรียกเค็น (ken) จะเรียกว่าโดะ (do) เมืองโตเกียวเป็นเขตนครหลวงเรียกว่าโตะ (to) ส่วนเกียวโตและโอซาก้าไม่เรียกว่าเค็น (ken) ซึ่งหมายถึงจังหวัด แต่เรียกว่าฟู (fu) เกาะฮนชูจากเหนือไปใต้เดิมรวมกลุ่มจัดเป็น 5 เขต เรียกเขตโทฮอกกุ (Tohoku) เขตชูบุ (Chubu) เขตคันโต (Kanto) เขตคิงกิ (Kinki) และเขตชูโกะกุ (Chugoku)

ภูมิประเทศของญี่ปุ่นเกือบทั่วประเทศเป็นเนินหรือเป็นเขา มีทั้งทิวเขาและยอดเขามากมาย ภูเขาไฟมีมากกว่า 500 แห่ง ในจำนวนนี้มี 60 แห่งเคยระเบิดแล้ว ภูเขาไฟที่มีชื่อที่สุดคือภูเขาไฟฟูจิสูงมากกว่า 12,000 ฟุต เคยระเบิดปี ค.ศ. 1707 แผ่นดินไหวเกิดบ่อยจนเกือบเป็นเรื่องธรรมดาในประเทศญี่ปุ่น ตามชนบทจะมีการสั่นสะเทือนของภูเขาไฟมากกว่า 1500 ครั้ง (shocks) ต่อปี ในเดือนกันยายน ปี ค.ศ. 1923 เกิดแผ่นดินไหวครั้งใหญ่ในเขตโตเกียวและโยโกฮามา เด็กที่เกิดในปีนั้นจะรู้จักกันในชื่อเด็กทารกแผ่นดินไหว (earthquake babies)

ญี่ปุ่นมีพื้นที่เป็นพื้นราบน้อยกว่าหนึ่งในห้าของที่ดินของประเทศญี่ปุ่นทั้งหมดและที่สำคัญ คือ หนึ่งในห้าของที่ดินดังกล่าวนี้รวมที่ดินที่จะต้องใช้ปลูกสิ่งที่มีมาผลิตอาหารส่วนใหญ่เลี้ยงคนในประเทศ ที่ราบที่สำคัญของประเทศญี่ปุ่นอยู่ชายฝั่งตรงกลางด้านตะวันออกของฮนชู ที่ราบใหญ่สุดและมีชื่อที่สุด คือ ที่ราบคันโต กว้าง 5,000 ตารางไมล์ ที่ราบนี้เป็นที่ตั้งของกรุงโตเกียว เขตนี้เป็นแหล่งสำคัญทางเศรษฐกิจทางการทหาร และเป็นฐานของอำนาจทางการเมือง ทางตะวันตกเฉียงใต้เป็นที่ราบที่เรียกว่า ที่ราบโนะบิ (Nobi plain) ซึ่งกว้าง 600 ตารางไมล์ อันเป็นที่ตั้งของเมืองนาโกยาซึ่งเป็นเมืองสำคัญเมืองหนึ่งของประเทศญี่ปุ่นและเป็นเขตอุตสาหกรรม ที่ราบอีกแห่งหนึ่งที่สำคัญ คือ ที่ราบคันซะอิ (Kansai) อันเป็นที่ตั้งของเมืองสำคัญห้าเมืองและเป็นศูนย์กลางที่ก่อให้เกิดประวัติศาสตร์ยุคต้นของญี่ปุ่น ที่ราบคันซะอิมีเนื้อที่ 500 ตารางไมล์ ตั้งอยู่ทางปลายตะวันออกของทะเลในของประเทศญี่ปุ่น

ปัญหาของคนญี่ปุ่น คือ ปัญหาเรื่องที่ดินทำกินที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกและปัญหาการขาดทรัพยากรธรรมชาติ ญี่ปุ่นมีทองแดงพอใช้ในอุตสาหกรรม แต่ขาดแคลนถ่านหิน น้ำมันก็มีน้อย และเหล็กก็มีจำกัด ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญที่สุดของประเทศญี่ปุ่นคือน้ำ ญี่ปุ่นมีฝนตกชุก ป่ามีทั้งป่าแบบเมืองร้อนอย่างเกาะคิวชูจนถึงป่าเมืองหนาวอย่างเกาะฮอกไกโด การมีป่าทำให้มีการเก็บเกี่ยวของป่า ผักมีอุดมสมบูรณ์ ไม่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการปลูกสร้างบ้านเรือนและตึก เกษตรกรรมมีทั้งจากนาข้าวและจากการทอดน้ำ ข้าวเป็นพืชหลักและเป็นพืชจำพวก ข้าวมีปลูกเกือบทั่วประเทศ แม่น้ำของประเทศญี่ปุ่นมักจะเป็นแม่น้ำสายสั้น ๆ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องวางแผนโครงการทอดน้ำขนาดใหญ่ ๆ ญี่ปุ่นสามารถควบคุมน้ำท่วม ส่วนล้าธารก็เช่นกันจะสั้น ล้าธารยาวสุดจะยาวน้อยกว่า 300 ไมล์ แม่น้ำจะสั้นก็สามารถใช้กำลังน้ำมากำเนิดไฟฟ้าได้ เนื่องจากแม่น้ำไม่กว้างและไม่วกไปเวียนมา ประเพณีใกล้ชายฝั่งแม่น้ำจึงไม่ได้สร้างจุดเด่นในวรรณกรรมญี่ปุ่นให้แก่ประเทศญี่ปุ่น ญี่ปุ่นมีชายฝั่งทะเลยาวถึง 17,000 ไมล์ ซึ่ง

เหมาะสำหรับเป็นท่าเรือที่ดี และยังสามารถทำอุตสาหกรรมประมงได้ด้วย สิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นเป็นสิ่งจำเป็นที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตของประเทศญี่ปุ่นทั้งสิ้น

ปัจจัยต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์ได้ช่วยสร้างประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นอย่างไร ธรรมชาติความเป็นเกาะที่มีที่ราบตามชายฝั่งทะเลที่เว้า ๆ แหว่ง ๆ จนเป็นอ่าว เป็นแหลม ไม่มีที่แห่งใดของประเทศญี่ปุ่นที่อยู่ไกลจากทะเลมาก และมีเกาะเล็กเกาะน้อยซึ่งอยู่ห่างจากชายฝั่งของเกาะใหญ่ 4 เกาะของประเทศ ทำให้ญี่ปุ่นมีอ่าวดีเหมาะสำหรับเป็นท่าเรือ เอื้อต่อการค้าและอารยธรรมในช่วงต้น ความเป็นเกาะช่วยส่งเสริมให้เกิดการรวมตัวเป็นชุมชนขนาดเล็ก และทำให้ประเทศญี่ปุ่นได้พัฒนาการอยู่โดดเดี่ยวทางการเมือง สร้างความเป็นหนึ่งเดียวของสังคม พร้อมทั้งจุดประกายจิตวิญญาณของความเป็นอิสระซึ่งทำให้คนญี่ปุ่นคิดว่าคนญี่ปุ่นมีความแตกต่างจากคนอื่นเสมอ ประเทศญี่ปุ่นอยู่ห่างจากประเทศเกาหลีเพียง 100 ไมล์ ญี่ปุ่นได้เคยถูกต่างชาติครอบครองเป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1945 ในอดีตญี่ปุ่นได้ยึดวัฒนธรรมและได้พัฒนาและนำความรู้ของชาติจีนมาใช้ สถาปัตยกรรมส่งผลต่อกิจกรรมของมนุษย์ในด้านพื้นฐาน และต่อชีวิตทางเศรษฐกิจของญี่ปุ่น ประเทศญี่ปุ่นเป็นประเทศที่มีธรรมชาติที่สวยงาม ภูมิประเทศอาจจะขรุขระ และสร้างความลำบากให้แก่ผู้อยู่อาศัย พืชผลก็ปลูกบนเขาไม่ค่อยได้ผล ฝนที่ตกลงมาจะชะล้างดิน ฝนและอากาศของญี่ปุ่นเอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกข้าว ซึ่งเป็นพืชที่สำคัญยิ่งสำหรับคนญี่ปุ่น ความเป็นเกาะของประเทศญี่ปุ่นทำให้ญี่ปุ่นสามารถหาปลาตามชายฝั่งและตามทะเลน้ำลึกได้ ปลาให้โปรตีนสูงแทนผลิตภัณฑ์นมเนยและเนื้อสัตว์ ญี่ปุ่นมีทุ่งหญ้าสำหรับปศุสัตว์ไว้กินเป็นอาหารน้อย เนื้อสัตว์เป็นของฟุ่มเฟือยสำหรับญี่ปุ่นมากกว่าเป็นอาหารหลัก กว๋ยเตี๋ยเป็นอาหารที่นิยมมีอยู่ทุกแห่งทำจากข้าวเจ้าและข้าวสาลี อาหารของญี่ปุ่นจะประกอบไปด้วยข้าว ปลา ผัก อาหารญี่ปุ่นเป็นอาหารตามากกว่าเป็นอาหารที่เน้นรสชาติ อาหารญี่ปุ่นจึงขึ้นอยู่กับสีสรร การจัดวางให้มีความงดงามน่ารับประทาน นอกจากนี้ ชายังเป็นเครื่องดื่มหลัก แต่เครื่องดื่มที่นิยมคือ เบียร์ และเหล้าสาเก เป็นต้น

การแบ่งภาคเป็น 8 ภาค (Regional bloc) ตามความแตกต่างทางภูมิอากาศ ภูมิศาสตร์ และวัฒนธรรมทำให้เกิดความเห็นเกี่ยวกับอุปนิสัยใจคอของคนซึ่งมาจากแต่ละภาคพื้นไม่เหมือนกัน เช่น คนจากคิวชูและคนมิโกะกุ มักจะถือวางอำนาจ ไม่ประนีประนอมและดื้อ คนจากเกาะฮอกไกโดมีทัศนคติเปิดเผยต่อคนข้างนอก มีความสำคัญของความอิสระมากกว่าภาคอื่น คนจากโอซาก้ามักจะมีวิถีเป็นแบบพ่อค้า เน้นการปฏิบัติได้ ไม่มีพิธีตรอง คนโอซาก้าเป็นคนรักสนุกและไม่ได้ต้องการผู้ว่าราชการจังหวัดที่เอาการเอางานมากนัก (ตามที่คนแถบนั้นได้แสดงความคิดเห็นไว้) ซึ่งดูได้จากผู้ว่าราชการนครโอซาก้าเป็นดาวตลก อยู่ 2 สมัย ปัจจุบันผู้ว่าราชการเป็นผู้หญิง

นอกจากการแบ่งภาคเป็น 8 ภาคตามที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีการแบ่งนิสัยของคนออกเป็น คนซึกะวันตกและซึกะวันออกด้วย

ในการศึกษาชุมชน นักวิชาการพบว่า ความสัมพันธ์แบบแนวคิดอำนาจระหว่างเจ้าของทีและผู้เช่าจะมีอยู่ทางซีกตะวันออกมากกว่าทางซีกตะวันตกของญี่ปุ่น ความเท่าเทียมเป็นไปในระดับแนวนอนในระหว่างครัวเรือนชนบททางภาคตะวันออกจะมั่นคงกว่าทางตะวันตกของประเทศญี่ปุ่น แต่ครอบครัวและเครือญาติจะปกครองกันฉันพ่อลูกระหว่างเจ้าบ้านและลูกบ้าน ทั้งซีกตะวันออกและซีกตะวันตกของประเทศญี่ปุ่น ในชุมชนหมู่บ้านแต่ละครัวเรือนทางตะวันตกมีความอิสระมากกว่าตะวันออก และทางตะวันตกมีความเป็นประชาธิปไตยมากกว่าในทางตะวันออก ส่วนสถานภาพผู้หญิงทางตะวันตกจะดีกว่าทางตะวันออก เกียวโตเป็นเมืองหลวงเก่า และเป็นตัวแทนวัฒนธรรมทางตะวันตกของญี่ปุ่น ส่วนเมืองโตเกียวก็เป็นตัวแทนของวัฒนธรรมของตะวันออกของญี่ปุ่น

พื้นฐานและที่ตั้งทางภูมิศาสตร์มีส่วนเสริมสร้าง และทำให้ญี่ปุ่นมีลักษณะพิเศษทางด้านประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม คือ วัฒนธรรมญี่ปุ่นปัจจุบันรวมประเพณีของตนและวัฒนธรรมที่พัฒนามาจากที่อื่น ซึ่งทำให้เกิดความหลากหลายทั้งในแง่เวลาและสถานที่ ญี่ปุ่นได้รับพุทธศาสนาของประเทศอินเดีย โดยผ่านประเทศจีนและประเทศเกาหลี รับลัทธิขงจื้อ และรับอารยธรรมจากประเทศจีน และวิทยาการใหม่จากประเทศตะวันตก

การเข้ามาของวัฒนธรรมจีนทำให้วัฒนธรรมญี่ปุ่นถึงจุดสูงสุดในแง่ของทรัพย์และวัฒนธรรม ในช่วงราชวงศ์สุย และราชวงศ์ถังของจีน ผู้นำทางการเมืองบางคนสรรหาที่จะสร้างรัฐที่สามารถรวมประเทศญี่ปุ่นให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ในบรรดาคนเหล่านี้ คนญี่ปุ่นที่ได้รับการยกย่องเป็นพิเศษคือ เจ้าชายโอมโตะกุ ซึ่งเป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวที่ปกครองเมืองยะมะโตะ เจ้าชายโอมโตะกุ ต้องการสร้างรัฐใหม่ และสังคมใหม่ตามรูปแบบจีน เจ้าชายโอมโตะกุได้ส่งนักศึกษาจากยะมะโตะไปจีนเพื่อหาความรู้ เพื่อสังเกตองค์กรและการบริหารของจักรวรรดิจีน เพื่อศึกษารัฐของจีน ระบบทหาร ปรัชญา ประวัติศาสตร์ วรรณกรรม และศิลปะ เจ้าชายโอมโตะกุหวังว่า นักศึกษาที่ไปจะนำความรู้ที่ได้กลับมาใช้ในประเทศญี่ปุ่น แต่เจ้าชายโอมโตะกุสิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. 621 ก่อนได้มีโอกาสเห็นความฝันของพระองค์เป็นจริงในประเทศญี่ปุ่น

รัฐและสังคมญี่ปุ่นแบบที่เจ้าชายโอมโตะกุคาดหวังตั้งใจไว้เริ่มปรากฏออกมาให้เห็นในรุ่นต่อมาอีกรุ่นหนึ่ง หลังจากการสิ้นพระชนม์ของพระองค์ ปี ค.ศ. 945 ผู้ติดตาม (Followers) ของเจ้าชายโอมโตะกุได้อำนาจทางการเมืองในยะมะโตะกลับมาอีก จึงได้เจริญรอยตามแผนของเจ้าชายโอมโตะกุให้มีประสิทธิภาพ หลังจากนั้น 100 ปี ชีวิตของชาวเกาะที่เรียกว่า “ญี่ปุ่น” ได้เปลี่ยนแปลงไป ผู้ครองยะมะโตะตั้งตนเป็นจักรพรรดิของญี่ปุ่น ได้ตั้งเมืองหลวงใหม่ เกิดระบบของเมืองที่มีการตั้งผู้ครองโดยการแต่งตั้งจากรัฐบาลกลาง และถือว่าแผ่นดินทุกส่วนเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรของจักรพรรดิ ชาวนาได้รับสิทธิในการเพาะปลูกในผืนที่ดินที่ได้สืบทอดกันมาจากปู่ย่าตายาย ระบบการเก็บภาษีแบบเดียวกันได้ตั้งขึ้นเพื่อเปิดช่อง

ให้รัฐบาลกลางได้มีโอกาสเก็บภาษีรายได้ ผลคือต้องการผู้ครองยะมะโตะเป็นผู้นำในการรวมประเทศญี่ปุ่น และตั้งอาณาจักรของประเทศญี่ปุ่นขึ้น

ก่อนสมัยเมจิ คนจากต่างเขตต่างภาคจะมีความเข้าใจกันลำบากเนื่องจากความต่างของภาษาท้องถิ่น แต่ละเขตแต่ละภาคจะมีลักษณะพิเศษของตน เช่น มีประเพณี ลักษณะทางสถาปัตยกรรม อาหาร สถาปัตยกรรมศาสตร์ และประวัติศาสตร์ที่ต่างกัน

หลังปฏิรูปเมจิในปี ค.ศ. 1868 ญี่ปุ่นได้ปลูกฝังความคิด ในเรื่องความกลมเกลียวว่าทุกคนในญี่ปุ่นเป็นครอบครัวเดียวกัน โดยองค์จักรพรรดิเป็นผู้นำของครอบครัว

การส่งเสริมการศึกษาทำให้เกิดการนำภาษาถิ่นของเมืองโตเกียวมาเป็นภาษากลางที่ใช้ร่วมกันทั่วประเทศ และสื่อต่าง ๆ ช่วยทำให้ความหลากหลายในแต่ละถิ่นแต่ละภาคและแต่ละพื้นที่สามารถเข้าใจกันและรู้จักกันมากขึ้น การย้ายถิ่นฐานเข้ามาทำงานในเมืองหลวง ทำงานในบริษัทหรือองค์กรเดียวกันทำให้คนจากต่างถิ่น ต่างภาษาถิ่น ต่างเข้ามาร่วมชะตากรรมเดียวกัน และเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรเดียวกัน ซึ่งถือว่าเป็นครอบครัวเดียวกัน จากเหตุผลต่างๆ ตามที่ได้กล่าวข้างต้นจะเห็นว่าแม้ประเทศญี่ปุ่นจะมีลักษณะเป็นเกาะอยู่ใกล้กันเป็นกลุ่มบ้าง อยู่กระจัดกระจายบ้าง ญี่ปุ่นก็สามารถรักษาความกลมเกลียวทางสังคมให้อยู่ต่อไปได้

แม้พื้นฐานสถาปัตยกรรมศาสตร์และสภาพอากาศไม่สามารถจะกำหนดโครงสร้างทางสังคม หรือค่านิยมได้ แต่ญี่ปุ่นก็ได้กีดขวางกฎระเบียบของสังคมเป็นกรอบหรือเป็นชุด ๆ เพื่อการควบคุมพฤติกรรมสำหรับการกระทำของคนในสังคม ผู้นำของเกาะญี่ปุ่นได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ในการควบคุมทางการเมือง จำกัดอิทธิพลต่างชาติไม่ให้เข้าไปในเกาะญี่ปุ่น ญี่ปุ่นไม่ได้อนุญาตให้คนต่างชาติเข้าไปทุกแห่งหนของประเทศญี่ปุ่น ญี่ปุ่นจะให้เข้าก็เฉพาะเขตที่อนุญาตเท่านั้น ภูมิประเทศที่เป็นเขาและการปลูกข้าวที่ทำกันมาโดยตลอด ทำให้เกิดทัศนคติการร่วมมือกันภายในหน่วยทางสังคมและทำให้เกิดความสำนึกที่แยกคนในออกจากคนภายนอก สังคมญี่ปุ่นต้องประสบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมครั้งใหญ่ ในปี ค.ศ. 1945 คือ ขนาดครอบครัวเล็กลง ผู้หญิงมีส่วนร่วมในแรงงานที่ได้รับเงินมากขึ้น ชีวิตแบบในเมืองดูจะเข้ามาแทนที่ชุมชนชนบท การเปลี่ยนแปลงในทางโครงสร้างของการผลิตทำให้เกิดปัญหามลภาวะเป็นพิษ และปัญหาอื่น ๆ ไม่ว่าสังคมญี่ปุ่นจะเป็นอย่างไร ญี่ปุ่นได้มีการวางแผนและควบคุมพื้นที่ทำประโยชน์ให้ส่งเงินรายได้หรือทรัพยากรธรรมชาติมาส่วนกลาง